

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand · december 2018 · jaar 22 · #09

FR · DE · EN

traductions
Übersetzungen
translations

Hoe koloniaal is
het nieuwe Afrikamuseum?

Vrijwilligers in de Rand
Luc De Wilder van
Heemkring Machala

Petra De Sutter
en Stefan Hertmans

‘We hebben nood aan
zaken die ons overstijgen’

+ AGENDA

Ehsan Hemat

Wat als privacy
niet meer bestond?

Ruben Van Gucht

‘Als ik iets doe,
smijt ik mij volledig’

Jeroen Vereecke uit Dilbeek werd vorige maand door Werner Dewachter aangeduid om **deketing** voort te zetten.

Duivel- doet-al

Terug van weggeweest. Of toch bijna. De geboren en getogen Dilbekenaar Jeroen Vereecke bleef na zijn studies sociologie aan de Gentse universiteit in de Arteveldestad plakken. 'Het klassieke verhaal van vele studenten. Het was er te leuk en interessant om naar de Rand terug te keren.' En daar werd hij een bekende naam. Vereecke stond mee aan de wieg van het groene stadsfestival Boomtown, runde een managementbureau voor artiesten, stippelde mee de 'wet Schauvlieg' uit over de geluidsnormen voor muziekactiviteiten, werkt tegenwoordig als geluidstechniek voor Het Zesde Metaal en stampte onlangs mee een bedrijf uit de grond dat watertaps introduceert in de horeca, en zo de sector duurzamer moet maken. 'Het is absurd dat we dagelijks massa's water vervoeren terwijl we kraantjeswater perfect als drinkwater kunnen consumeren. Een Belg drinkt gemiddeld 136 liter verpakt water per jaar. Dat is het zesvoudige van onze noorderburen. Ons flessenwaterverbruik moet worden teruggeschroefd.'

Een duivel-doet-al, zo kan je hem omschrijven. 'De ene dag sta ik achter de geluidstafel, de andere dag aan de onderhandelingstafel. Die variatie is net interessant. Bovendien is muziek mijn passie. Van je hobby een job maken, daar droomt toch iedereen van?'

PUTTEN BLIJVEN

'Ik ben lang uit Dilbeek weggeweest, maar kom er nu veel vaker. Wat mij opvalt is dat er al die tijd weinig is veranderd. Hoewel, in het centrum zijn vele winkels uit het straatbeeld verdwenen. Auto's zoeven voorbij, maar de putten in de wegen, waar we als kind langs fietsten, zijn er nog altijd. Het gebrek aan deftige fietspaden noopt ouders om hun kinderen veiligheidshalve naar school te vervoeren. Vooruitgang lijkt in Dilbeek niet aan de orde.

Maar dat kan evengoed gezegd worden van andere residentiële gemeenten in de Rand. De relatie tot Brussel blijft moeilijk. De houding tegenover de stad is vaak te defensief, terwijl het bundelen van de krachten net een verrijking is. We moeten de nabijheid van Brussel benutten en op een positieve en creatieve manier onze eigen positie innemen.'

VERENIGEN

'Wist je dat in de oorspronkelijke plannen van de Westrand een metrohalte in het gebouw werd ontworpen, zodat van hieruit gependeld kon worden naar Brussel en omgekeerd? Dat was destijds een even vooruitstrevend als utopisch idee. Vandaag zou dat werkelijkheid kunnen zijn, maar dat is het helaas niet geworden. Dat zijn gemiste kansen.'

De taalkwestie? 'Dat Dilbeek het Nederlandstalige karakter intact houdt is een goede zaak, maar dat betekent niet dat je barricades moet optrekken. Verenigen is de boodschap. Een progressieve en open ingesteldheid naar diversiteit toe, gecombineerd met de Vlaamstalige eigenheid, dat mis ik hier. Het ene zou het andere niet mogen uitsluiten.'

De troeven in de Rand? 'Er zijn vele troeven, maar ze worden niet goed uitgespeeld. Gezien de uitstekende ligging zou Dilbeek een innoverende positie in de Rand kunnen innemen. Als een van de grootste gemeenten in de Rand zijn de middelen in principe voorhanden.' Of hij zich op termijn definitief in Dilbeek wil nestelen? 'Dat is mogelijk. Mijn vriendin woont hier, mijn familie ook. Ik heb hier mijn hele jeugd doorgebracht. Die connectie blijft. Daartegenover: het stadsleven ligt mij nauw aan het hart. Jobsgewijs kom ik overal. Ik ben niet gebonden aan een bepaalde plek en kan mij met een open blik op vele plaatsen thuis voelen.'

TEKST David Bitoune • FOTO Filip Claessens

12
07

AGENDA
DEC 2018
JAN 2019

UIT IN DE RAND

Kerst op zijn Tsjechisch

Het beest in jou

Tsjechische kerstmaakt

DEKETING

VERDELING RandKrant december wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

INHOUD

04

10

14

06 VANASSETOTZAVENTEM

09 MIJNPLEK

12 OPVERKENNING

13 MIJNGEDACHT

14 LEVENSKUNST

19 MIDDENIN

21 WIEKWEEKDAT

22 INTERVIEW

26 BOUWERK

32 GEMENGDEGEVOELENS

Hoe koloniaal is het nieuwe Afrikamuseum?

'Het verleden uitwissen of ontkennen zou verkeerd zijn.' Donderdag 8 december opent het Afrikamuseum in Tervuren opnieuw zijn deuren, nadat het eind 2013 sloot voor een grondige renovatie. Grote vraag: hoe gaat het nieuwe museum om met ons koloniaal verleden?

FR

'Als ik iets doe, smijt ik mij volledig'

Als kind droomde hij ervan wielercomentator te worden. Op feestjes speelde hij graag sketches van Jacques Vermeire na. En kijk: vandaag is Ruben Van Gucht uit Brussegem sportjournalist bij Sporza én krijgt hij een rol in de nieuwste show van de komiek.

DE

'We hebben nood aan zaken die ons overstijgen'

'Het verlangen naar meer heeft de mensheid doen vooruitgaan, maar een verlangen dat ons handelen non-stop stimuleert, kan ons ook heel wat ellende bezorgen.' Petra De Sutter en Stefan Hertmans buigen zich over leven en dood. 'Er is maar één hemel en die is hier op aarde.'

EN

COLOFON RandKrant verschijnt maandelijks (niet in januari, juli en augustus) op 98.000 exemplaren. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant. • **Realisatie** vzw 'de Rand' • **Hoofdredacteur** Geert Selleslach • **Eindredacteur** Ingrid Laporte • **Fotografie** Filipo Claessens en David Legréve • **Redacteurs** Michaël Bellon, David Bitoune, Mirek Cerny, Bart Claes, Tina

Deneyer, Jens De Smet, Tine De Wilde, Herman Dierickx, Nathalie Dirix, Guido Fonteyn, Patrick Gijssels, Karla Goetvinck, Gerard Hautekeur, Joris Herpol, Joris Hintjens, Tine Maenhout, Ines Minten, Anne Peeters, Tom Serkeyn, Wim Troch, Fatima Ualgasi, Sofie Vandenbergh, Luc Vanheerentals, Lene Van Langenhove en Dirk Volckaerts • **Website** Dorien De Smedt **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780

Wemmel, tel 02 767 57 89, e-mail randkrant@derand.be, website www.randkrant.be • **Verantwoordelijke uitgever** Eddy Frans, Agentschap 'de Rand', Witherendreef 1, 3090 Overijse • **Vormgeving** Jansen & Janssen Creative Content, Gent • **Druk** Corello, Erpe-Mere • RandKrant wordt gedrukt op FSC(®)-gecertificeerd papier - licentienummer: FSC-C004762

Hoe koloniaal is het nieuwe Afrikamuseum?

Eindelijk **weer open**

Donderdag 8 december opent het Afrikamuseum in Tervuren opnieuw zijn deuren, nadat het eind 2013 sloot voor een grondige restauratie en renovatie die 66 miljoen euro kostte.

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

Akkoord, dat is een groot bedrag, maar er is sober en doordacht gerestaureerd', zegt Bruno Verbergt, operationeel directeur publieksgerichte diensten. De grote vraag is: hoe zullen de keuzes voor de inhoud van het museum beoordeeld worden, nu het Belgische koloniale verleden zo gevoelig ligt?

Het oude Afrikamuseum is in volle glans en glorie hersteld, de klassieke Franse tuin - zeg maar het museumpark - ligt er strak geknipt bij en de paden zijn keurig aangeharkt. De geometrische strakke lijnen van het neoklassieke museumgebouw en de tuinen erachter komen met de restauratie nog beter uit; het nieuwe strak wordt belichaamd door het nieuwe paviljoen in glas, staal en beton van architect Stéphane Beel, de winnaar van de architectuurwedstrijd die voor deze grote werken werd uitgeschreven.

Waarom won het architectenconsortium van Stéphane Beel?

Verbergt: 'Beel kon het beste totaalplan voorleggen. De twee hoofdlijnen uit zijn ontwerp waren daarbij doorslaggevend. Ten eerste hield hij in zijn ontwerp rekening met de historische ligging van het museum. De Tervurenlaan is speciaal aangelegd voor de grote expo van 1897

en komt uit bij het Koloniënpaleis, waar koning Leopold II de oorspronkelijke tentoonstelling over zijn kolonie organiseerde. Dat was de richting van waaruit je het museum zou moeten bezoeken. Die bocht langs de Leuvensesteenweg was onnatuurlijk en onnodig, besloot Beel. Door de ingang te veranderen naar Brussel toe, legt hij de link tussen het Koloniënpaleis en het museum. De tweede reden waarom hij de wedstrijd heeft gewonnen, is omdat hij de meest heldere oplossing vond voor de combinatie tussen de restauratie van het oude gebouw en *het plan van eisen* dat in de wedstrijd was voorgelegd. Dat plan van eisen is er een voor een hedendaags museum. Dat betekent een ruime ingang, een conferentiecentrum, een ruim restaurant, een museumshop, lockers,... Als je dat in het museum zelf wil doen, moet je één van de vier vleugels opofferen. Beel heeft de autonomie van het oude museum gerespecteerd. Door de toevoeging van het nieuwe paviljoen heeft Beel het 19e-eeuwse concept van het museum intact kunnen houden. Hij creëert afstand en perspectief tot het oude museumgebouw; door de grote glaspertij zie je het museum, dat zelf een object wordt. Het museum is zo niet alleen het gebouw waarin de collectie wordt geherbergd; wij noemen het 'collectiestuk nummer

één'. Het nieuwe paviljoen is met een onderaardse gang van bijna 100 meter verbonden met het museum. Het is de nieuwe toegang. Geen pompeuze poort, je komt binnen 'via de buik van het museum', zoals Beel het zelf weergaf in een interview. Daardoor wordt het museum meer ontsloten. Een deel van de kelders, die vroeger niet toegankelijk waren, zijn publieke ruimtes geworden met een introductieruimte tot het museum, een educatieve ruimte, een muziekatelier, een kleine bibliotheek, een koffiecorner, ruimte voor de jongerenwerking,... Het is een ontmoetingsplek waar je kan wachten op elkaar of kan afspreken, zodat iedereen het museum op zijn eigen tempo kan bezoeken.'

Aan zo'n grondige restauratie en renovatie hangt een stevig prijskaartje.

Verbergt: 'Heel het project heeft alles inbegrepen 66 miljoen euro gekost. Dat is veel geld, zonder twijfel. Maar als je het vergelijkt met gelijkaardige Europese musea zoals het Humboldt in Berlijn of het Weltmuseum in Wenen, dan ligt ons budget tot een kwart lager. Het is tegelijkertijd een duur en een zuinig project. Hier is geen sprake van spektakelarchitectuur, er is consequent gekozen voor soberheid.'

Het museum en de collectie zijn nauw verbonden met de koloniale geschiedenis van België. Het Koninklijk Museum van Midden-Afrika (KMMA) startte als een persoonlijke onderneming van Leopold II, die tussen 1885 en 1908 Kongo-Vrijstaat leidde. Tijdens de wereldtentoonstelling van 1897 richtte hij in het Koloniënpaleis zijn 'Museum van Congo' in. Dat koloniale verleden ligt momenteel heel gevoelig. Hoe ga je daar als museum mee om?

Verbergt: 'Dat is erg delicaat. Het Afrika-museum is niet alleen een museum, het is ook een wetenschappelijke instelling waar onderzoek gebeurt. Niet enkel naar de koloniale geschiedenis van Afrika, maar ook naar archeologie, musicologie, kunst, geologie en biologie,... De keuze voor zowel het wetenschappelijk onderzoek als het museum zal altijd teruggaan naar de collectie, die staat centraal. De vraag is: wat valt er met de collectie begin 2019 te vertellen? Hoe kijken we er vandaag naar en hoe zullen we er in de toekomst mee omgaan? In het nieuwe museum is gekozen voor zes thematische zones: biologie en diversiteit, kunst, diverse levenssta-

FR

A QUEL POINT LE NOUVEL AFRIKAMUSEUM EST-IL COLONIAL?

Le musée de l'Afrique de Tervuren ouvrira à nouveau ses portes ce jeudi 8 décembre, après une fermeture de cinq ans pour rénovations. Celles-ci auront coûté 66 millions d'euros. A l'approche de l'ouverture, les questions critiques à propos de la manière dont nous percevons notre passé colonial resurgissent. Bruno Verbergt, directeur opérationnel des services destinés au public: 'L'Afrikamuseum n'est pas uniquement un musée, c'est également une institution scientifique qui mène un travail de recherche. Non seulement

dans le domaine de l'histoire coloniale de l'Afrique, mais également dans les domaines de l'archéologie, la musicologie, l'art, la géologie et la biologie. Les choix qui portent tant sur la recherche que sur le musée reviendront toujours à la collection, qui occupe une position centrale. La question est la suivante: que peut-on raconter à propos de cette collection début 2019? Quel est notre regard actuel et comment allons nous la percevoir à l'avenir? Le dialogue entre le passé et le présent est important. Ce serait une erreur d'effacer ou d'ignorer ce passé.'

dia van geboorte tot overlijden, de rijkdom van Afrika (van bodemrijksdommen tot het menselijk kapitaal) en uiteindelijk ook het koloniale verhaal in de diasporazaal dat is uitgewerkt door wetenschappelijk commissaris Bambi Ceuppens van het KMMA. Eigenlijk is dat niet anders dan bij de vorige renovatie in 1958, toen wou men dat ook, vertellen over Afrika, het verleden en hoe daarnaar te kijken.'

Het verschil met 2018 is natuurlijk dat de stichter van het museum, Leopold II, nu een zeer omstreden persoon is. Dat zorgt voor een spanningsveld.

Verbergt: 'Natuurlijk. De geschiedenis heeft hem ongelijk gegeven en recht gedaan aan de slachtoffers van de kolonisatie. Dat moet je vertellen uiteraard. Naast een fysieke was er ook een mentale verbouwing nodig, die zichtbaar wordt in wat we tonen. Dat doen we door de introductie van multimedia, door het tonen van hedendaagse Afrikaanse kunst,... In de Rotonde van het museum wordt dat heel duidelijk. Het is een symbolische plek. Daar staan de beelden van Arsène Matton, een beeldhouwer die in 1910 de opdracht kreeg om de goudkleurige beelden in de nissen te maken, met namen als *België schenkt Congo de beschaving* en *België ondersteunt Congo*. Dat zijn uitspraken die nu zwaar worden gecontesteerd. Centraal in die Rotonde, op de plek waar een buste van Leopold II stond, komt nu een hedendaags kunstwerk van de Congolese kunstenaar Aimé Mpane. Dat staat in spanning met de beelden van Matton, die er blijven als deel van het beschermde monument. Het is die dialoog tussen het verleden en het heden die belangrijk is. Dat verleden uitwissen of ontkennen zou verkeerd zijn.'

i Puur praktisch

De feestelijke opening van het nieuwe Afrikamuseum is op 8 december. Het publiek kan het museum bezoeken vanaf 9 december. Je kan best je e-ticket online boeken of reserveren voor de rondleidingen en workshops. Het museumrestaurant Tembo in het nieuwe paviljoen van Beel is ondertussen al geopend en is vrij toegankelijk. www.afrikamuseum.be

'Naast een fysieke was er ook een mentale verbouwing nodig.'

EEN GEVOELIGE GESCHIEDENIS

• 1897

In het speciaal daarvoor gebouwde Koloniënpaleis pakt koning Leopold II uit met een Congolees luik tijdens de Internationale Wereldtentoonstelling in Brussel. Nu ondenkbaar, maar er worden in het park ook Congolese dorpen gebouwd waar 'echte Congolezen' wonen die zijn overgebracht. Een aantal van hen sterft, hun graven liggen aan de buitenkant van de kerk van Sint-Jan Evangelist in Tervuren.

• 1898

De belangstelling is massaal. Na de Wereldtentoonstelling wil koning Leopold II de koloniale tentoonstelling in Tervuren behouden. Dat is het begin van het huidige Afrikamuseum, een combinatie van een permanent museum en een wetenschappelijke instelling. Het 'Congo-museum' barst al snel uit zijn voegen. Daarop beslist de vorst om zijn eigen Klein Versailles te bouwen.

In het Park van Tervuren wil hij een Afrikaans museum bouwen, een Chinees en Japans paviljoen, een Wereldschool, een Congrescentrum en Franse tuinen. De Franse architect Charles Girault tekent de plannen in Franse neoklassieke paleisarchitectuur, in 1904 wordt de eerste

steen gelegd. Uiteindelijk worden enkel het museum en de Franse tuin gerealiseerd.

• 1909

Koning Leopold II overlijdt een jaar nadat de Onafhankelijke Congostaat wordt omgevormd tot Belgisch-Kongo.

• 1910

Koning Albert II huldigt het Museum in.

• 1958

In België vindt Expo 58 plaats, opnieuw met een Congolees dorp. Sommige Belgische bezoekers gooien de 'negers' bananen toe. In Congo wordt 50 jaar Belgische kolonie gevierd.

• 1960

Op 30 juni 1960 wordt Belgisch-Congo onafhankelijk. Het museum wordt herdoopt tot Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA).

• 2013

Op 1 december 2013 sluit het KMMA voor een grondige restauratie en renovatie.

• 2018

Op 8 december 2018 opent het nieuwe Afrikamuseum zijn deuren.

Hoge concentraties fijn stof

VLAAMSE RAND Tussen 2001 en 2010 is de uitstoot van de belangrijkste vervuilende stoffen in Europa gedaald. Tot zover het goede nieuws. Want luchtvervuiling is nog altijd een van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdig overlijden. Driekwart van de mensen die in Europa in stedelijk gebied wonen, is blootgesteld aan de waarden die de norm van de Wereldgezondheidsorganisatie overschrijden. Dat blijkt uit een nieuw rapport van het Europees Milieuagentschap. Ook op een aantal plaatsen in de Vlaamse Rand zijn de cijfers allesbehalve fraai. Dat bevestigen ook de eerste resultaten van het initiatief *Fijn stof in de Rand* dat via real time metingen van sensoren de toestand in kaart brengt. 'In mei en juni was de concentratie fijn stof in Vilvoorde, Grimbergen en Strombeek-Bever twee keer zo hoog als rond Tervuren', zegt Sarah Sneyers, mede-initiatiefnemer

van het project Fijn stof in de Rand. 'De helft van de metingen in de Noorderand overschreed de richtlijn van de Wereldgezondheidsorganisatie. In Dilbeek is er dan weer sprake van een 'zondagseffect'. De hoeveelheid fijn stof ligt er op die dag beduidend lager dan op werkdagen. De verkeersdrukke speelt dus duidelijk een rol.' Dat blijkt ook uit de cijfers van *Curieuzeneuzen Vlaanderen*, waarbij 20.000 Vlamingen de gemiddelde concentratie stikstofdioxide in hun straat hebben gemeten. Die metingen tonen aan dat de verkeerspollutie in gemeenten als Asse en Dilbeek, waar een drukke gewestweg met veel stoplichten en kruispunten doorloopt, een stuk hoger ligt dan elders. Ook in Vilvoorde kleurt de kaart van Curieuzeneuzen op bepaalde plaatsen alarmerend rood. Oases van zuivere lucht zijn er te vinden in het Pajottenland. - TD

Eigen draai geven aan democratie

BRUSSEL Is het omdat we ons niet correct vertegenwoordigd voelen? Of omdat onze vertegenwoordigers niet snel genoeg de onderwerpen oppikken die grote groepen van de bevolking belangrijk vinden? Alleszins, burgerinitiatieven spelen steeds vaker een rol in het maatschappelijk debat. Of bepalen dat debat zelfs. Denk maar aan Picnic The Streets of aan de ouders en kinderen die in een korte tijdspanne zeer actief de luchtvervuiling op de agenda hebben gezet. In die mate dat deze problematiek in sommige Brusselse gemeenten mee de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen heeft bepaald. De politieke partij die niet mee was, was gezien. Met het boek *Burgers in de Brusselse keuken. Recepten voor democratisch zelfbeheer* zet Bral, Stadsbeweging voor Brussel, acht burgerinitiatieven uit Brussel in de kijker. Het zijn initiatieven waarbij de mensen actieve deelnemers aan de democratie zijn, waarbij ze het heft in handen nemen en niet passief ondergaan. Initiatieven die de democratie een eigen draai willen geven. Het boek gaat na welke 'ingrediënten' goede burgerinitiatieven nodig hebben en hoe het er in de keuken aan toe gaat. Hoe de verhouding tussen overheid en burgerinitiatieven kan verlopen. Dat levert buiten de eerste tien bladzijden ter situering geen hoogdravende theorie op, maar nuttige voorbeelden uit de praktijk ter inspiratie. Nuttig maar niet altijd overtuigend, zoals het voorbeeld van het buurtpensioen of Ecopower. Of ietwat ingewikkeld, zoals dat 'bij de feedback loops van het incubatorsplatform de andere gebruikers opmerkingen kunnen geven'. Alleszins, het is een eerlijk boek. Het schetst de kansen, maar ook de moeilijkheden en mislukkingen, want niet elke keuken is bestand tegen de hitte, zo getuigt de scherpe analyse van Ruth Plaizier over Parckfarm. Zijn de Brusselse voorbeelden ver van ons bed in de Rand? Zeker niet. Laat ze een inspiratiebron zijn voor burgerinitiatieven op vlak van luchtvervuiling, verkeersveiligheid, korte keten, (sociale) huisvesting, ik zeg maar wat. Tot slot: de metafoor van de keuken en de ingrediënten is goed gevonden, soms grappig, en wordt consequent door heel het boek doorgetrokken. Op zich een verdienste, maar je moet er toch aan wennen, het bevordert de leesbaarheid van het boek niet altijd. - GS

 Bral, *Burgers in de Brusselse keuken. Recepten voor democratisch zelfbeheer*, 2018. Je kunt het boek bestellen op info@bral.brussels of 02 217 5633.

Duchéhof wordt behouden

VILVOORDE De stad Vilvoorde wil het Maurits Duchéhof een tweede leven geven. De wijk is een typisch voorbeeld van een tuinvijk uit de jaren 20 met kleine woonblokken en gemeenschappelijke moestuinen. Een mooi stuk bouwkundig erfgoed, maar de oudste sociale woonwijk van de stad is er slecht aan toe. De huisvestingsmaatschappij Inter-Vilvoordse wilde de woningen slopen, maar komt daar na verzet van Onroerend Erfgoed op terug. Het stadsbestuur heeft nu een studiebureau aangesteld dat tegen de herfst van volgend jaar een renovatieplan klaar moet hebben. 'De ouderdom en de staat van bepaalde woningen hebben jammer genoeg geleid tot leegstand, verloederend en overlast. Er is heel veel werk aan de winkel', zegt burgemeester Hans Bonte (SPA). 'We willen de kwaliteiten van deze historische woonbuurt niet verloren laten gaan en daarom zullen we de komende jaren werk maken van een vernieuwing van de hele wijk met behoud van haar unieke karakter.' De stad belooft de inwoners inspraak te geven in de renovatieplannen. • TD

Nieuwe bib op de helling?

GRIMBERGEN Het dossier van de bouw van een nieuwe bibliotheek en OCMW-gebouw in het centrum van Strombeek-Bever zit in het slop. De nieuwbouw mag er niet komen zonder ondergrondse parking. Zo'n parking is technisch niet haalbaar omwille van de hellingsgraad. Ook het Gemeenteplein is geen optie omdat de parking dan te dicht bij de nieuwe bufferbekkens komt te liggen. Bovendien is de politieke eensgezindheid over het dossier, sinds de coalitie voor het nieuwe gemeentebestuur tussen Open VLD, Vernieuwing en N-VA rond is, plots ver te zoeken. De nieuwe meerderheid stelt de kostprijs van het project (14,5 miljoen euro) in vraag en wil bekijken of het niet wat minder ambitieus kan. CD&V, Groen en SPA merken op dat Open VLD, die ook in de vorige meerderheid zat, vroeger nooit fundamentele bezwaren uitte. • TD

Leidraad Vlaamse mandatarissen

VLAAMSE RAND De Vlaamse overheid heeft samen met een aantal partners een nieuwe versie gemaakt van de leidraad voor Vlaamse mandatarissen. De publicatie bevat een reeks *good practices* en concrete projecten van onder meer het Agentschap Integratie en Inburgering, vzw 'de Rand' en de provincie Vlaams-Brabant. 'Met de leidraad willen we lokale beleidsmakers ondersteuning bieden rond onthaal en integratie', zegt Vlaams minister voor de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA). 'Ook voor anderen kan het een nuttig document zijn. De nieuwe editie verschijnt deze keer digitaal als onderdeel van de website www.vlaamserand.be en is dus beschikbaar voor iedereen die met de tips en acties rond taalbeleid, integratiebeleid, wonen en taalwetgeving aan de slag wil. We kunnen de website ook regelmatig actualiseren.' • TD

Luchtverkeersleider Belgocontrol in **Zaventem** bestaat twintig jaar en wil voortaan Skeyes heten. • De provincie zet 53 Straffe Streekgemeenten in de bloemetjes omdat ze streekproducten ondersteunen. In onze regio gaat het om **Asse**, **Beersel**, **Dilbeek**, **Grimbergen**, **Hoeilaart**, **Machelen**, **Meise**, **Overijse**, **Sint-Pieters-Leeuw** en **Vilvoorde**. • In **Sint-Pieters-Leeuw** zijn er plannen voor de restauratie van het interieur van de Sint-Pieterskerk. Kostprijs: 1 miljoen euro. • De provincieraad van Vlaams-Brabant beslist om 4,1 miljoen euro te investeren in de bouw van twee schietstanden en een horecapunt met kantoren in het Provinciaal Instituut voor Vorming en Opleiding (PIVO) in **Relegem**. De werken starten volgend jaar. • **Zaventem** kant zich tegen de shishabar Le QG in de Kleine Kerkstraat in deelgemeente Sint-Stevens-Woluwe. De bar is al zes maanden geopend zonder vergunning. De gemeente weigert de stedenbouwkundige vergunning. • In het oorspronkelijke voorstel van het Agentschap Wegen en Verkeer staat dat bij de herinrichting van de Ring rond Brussel drie rijstroken voorbehouden worden voor doorgaand verkeer en twee rijstroken voor lokaal verkeer. De Werkvennootschap onderzoekt nu alternatieven voor de verbreding van de Ring, nadat het informatie heeft ingewonnen bij burgers, gemeenten en belangengroepen. • Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) investeert 150 miljoen euro in bijkomende plaatsen voor het secundair onderwijs in Vlaanderen en Brussel. In onze regio gaat het om **Vilvoorde** (5,2 miljoen euro), **Dilbeek** (2,5 miljoen euro) en **Zaventem** (2,2 mil-

joen euro). • Het basisonderwijs in **Dilbeek** krijgt nog eens 3,2 miljoen euro om extra plaatsen te creëren. • De voormalige directeurswoning Keller in de d'Aubreméstraat in **Vilvoorde** wordt voorlopig beschermd. • Om het straatracen in het Researchpark in **Zellik** te voorkomen, wordt de bedrijvzone beveiligd met camera's met nummerplaattherkenning. Er komt ook een aparte toegang met slagboom voor vrachtwagens, zodat truckers enkel met een badge binnen kunnen. • De gemeenteraad van **Beersel** geeft groen licht aan het Agentschap Wegen en Verkeer voor de plaatsing van nieuwe geluidsschermen over een lengte van 3 km langs de Brusselse Ring. De hoogte van de schermen varieert van 3,5 tot 7 meter. Kostprijs: 3,8 miljoen euro. • Ook in **Drogenbos** worden nieuwe geluidsschermen geplaatst. • Het Agentschap Wegen en Verkeer begint volgend jaar aan de herinrichting van de Brusselsesteenweg (N9) in **Asse**, tussen de Vaal en de Langestraat. De werken zullen anderhalf jaar in beslag nemen en kosten 7 miljoen euro. • Beveiligingsfirma G4S zoekt 150 extra werkkrachten op de luchthaven van **Zaventem**. • In **Overijse** is het vernieuwde atletiekpark op Den Heurk met een nieuwe piste en springnummers geopend. • Aan de toegangspoorten van het Zoniënwood in **Hoellaart**, **Teruren**, **Jezus-Eik** en **Sint-Genesius-Rode** prijken nog tot eind mei 2019 immense glas-in-lood-ramen die verwijzen naar vier koestersoorten van het Zoniënwood: de weerschijnvlinder, de ijsvogel, de vroedmeesterpad en de ijsvogel. • **Zaventem** onderzoekt de mogelijkheid om onder het Kerkplein een parking aan te leggen en een gedeelte van de Parklaan te ondertunnelen. • JH

Extra bussen

VLAAMSE RAND Vervoersmaatschappij De Lijn heeft haar aanbod uitgebreid op een aantal drukke lijnen in de Vlaamse Rand. Dat is onder meer het geval op de lijn Ninove-Brussel tijdens de spits en op zaterdag. Op de lijn Halle-Brussel Zuid is er voortaan op weekdagen tussen 7 en 19 uur elk kwartier een bus. Op weekdagen krijgen de lijnen Wemmel-Brussel en Strombeek-Bever-Brussel extra ritten, vooral in de voormiddag. Ook tussen Leuven en Kraainem is de frequentie verhoogd. Goed nieuws dus, ware het niet dat op een aantal van die lijnen nu al af en toe ritten geschrapt worden omwille van een tekort aan personeel. 'Het klopt dat we in de Rand op zoek zijn naar extra chauffeurs. Die zijn moeilijk te vinden omdat bijvoorbeeld ook luchthavenbedrijven en de MIVB in deze regio op zoek zijn naar vergelijkbare profielen', legt woordvoester Astrid Hulhoven van De Lijn uit. 'Door dat tekort aan chauffeurs moeten we helaas regelmatig een beperkt aantal ritten schrappen, gemiddeld zo'n 1,5 procent. Dat mag ons niet verhinderen om, met het budget dat ons ter beschikking wordt gesteld, te investeren in extra aanbod in de Vlaamse Rand. We zorgen dus voor extra ritten en bussen en tegelijk gaan we op zoek naar chauffeurs.' • TD

Fors verlies voor Franstaligen

VLAAMS-BRABANT De provincie wordt de komende zes jaar bestuurd door een coalitie van N-VA, CD&V en Open VLD. Samen hebben ze 22 van de 36 zitjes in de provincieraad. De N-VA zit voor het eerst sinds het bestaan van de provincie in de meerderheid. SPA zit voor het eerst sinds 1995 in de oppositie. De socialisten krijgen daar het gezelschap van de groenen, die na zes jaar mee besturen bedankt worden voor bewezen diensten. Groen reageert teleurgesteld en noemt de nieuwe coalitie het resultaat van 'politiek gemarchandeerd van het laagste niveau'. De partij klom bij de verkiezingen van 14 oktober van 5,5% naar 15%. De gedeputeerden voor de komende zes jaar zijn Tom Dehaene en Monique Swinnen voor CD&V, Ann Schevenels voor Open VLD en Bart Nevens voor N-VA. Vanaf 2021 neemt Gunther Coppens van N-VA de fakkel over van Monique Swinnen. De bevoegdheid Vlaams karakter gaat naar Bart Nevens uit Kortenberg. Een blik op de uitslagen van de provincieraadsverkiezingen levert een opvallende evolutie op: het Union des Francophones verliest in de Vlaamse Rand bijna 10.000 stemmen en zakt van 19,2% in 2012 naar 14,7%. Ook in de faciliteitengemeenten gaat het UF er flink op achteruit. Zo verliest Union voor de provincie in Kraainem en Linkebeek zelfs rond de 12%, in Wezembeek-Oppem 9%, in Wemmel en Sint-Genesius-Rode 7% en in Drogenbos 5%. Ook op gemeentelijk vlak tekent deze tendens zich af. Daar verliest het UF of Union overall, behalve in Beersel. De groei van de voorbije decennia lijkt dus gestopt en zelfs teruggedrongen. Analisten zien voor een deel de verklaring in de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde, waardoor Franstalige partijen bij de federale verkiezingen in de regio minder zichtbaar zijn. • TD

De afwezige stem

VLAAMSE RAND Bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 14 oktober heeft zowat 12% van de kiesgerechtigden in de Rand geen stem uitgebracht. Het percentage van mensen dat in onze regio niet kwam opdagen in het stemlokaal of blanco of ongeldig stemde, is vergelijkbaar met de rest van Vlaanderen. In Brussel en Wallonië gaat het zelfs om 20%. In Merchtem bleken de kiesgerechtigden het meest plichtbewust in vergelijking met de andere gemeenten van de Vlaamse Rand. Daar stemde een kleine 10% niet. Ook Asse en Hoeilaart bleven onder het gemiddelde. Slechtste leerling van de klas in de Vlaamse Rand was Drogenbos met maar liefst een vijfde van de kiezers dat niet (correct) stemde. Ook in Wemmel en Machelen (18%) en Wezembeek-Oppeem (17%) lag het aantal nietstemmers erg hoog. · TD

50° 46' N
4° 28' E

Het Jan van Ruusbroecpark in Hoeilaart is voor Julie Vanstallen veel meer dan een park. Het is een plaats vol herinneringen. Een soort ankerpunt in haar leven waar ze altijd blijft naar terugkeren.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Het Jan van Ruusbroecpark ligt in het centrum van Hoeilaart. Het werd genoemd naar de mysticus-schrijver die in de 14e eeuw met een paar andere geestelijken een teruggetrokken leven leidde in het Zoniënwood. Ook toen nodigde de natuur al uit om tot rust te komen.

EEN COLLECTIE HERINNERINGEN

Als Vanstallen over het park praat, komt er een stroom van herinneringen op gang. 'Het park had al tijdens mijn jeugd een belangrijke betekenis. Het Druivenfestival, de Meifeesten,... ik heb het er allemaal beleefd. Op zondag speelden we er vaak met de Chiro. Ik herinner me nog levendig hoe mijn hoofdleder me een tiental jaren geleden in de vijver duwde. Ik was kletsnat, had geen reservekleren mee en het was begin november. Toen heb ik letterlijk mijn 'doop' in de jeugdbeweging gekregen.'

Wanneer ze moeder werd, kreeg de vijver nog een andere betekenis. 'Met onze pasgeboren

tweeling ben ik veel in het park gaan wandelen. In de hete zomermaanden zocht ik afkoeling bij de vijver. Op een bankje kon ik rustig borstvoeding geven. Een moment uit die periode dat me altijd zal bijblijven, is wanneer mijn echtgenoot en ik hand in hand door het park liepen, elk met een baby in een draagdoek. Superschatting.' Vandaag is de speeltuin van het park een echte trekpleister voor de kinderen. 'Lena (5 jaar), Elise (5 jaar) en Rémi (3 jaar) vinden het zalig om er zich uit te leven. In het park hebben ze trouwens ook leren fietsen. Een onlangs zijn we er nog kastanjes gaan rapen.'

EEN PLEK MET TOEKOMSTMUZIEK

Vanstallen houdt meerdere keren per week halt in het park. Om er te spelen met de kinderen, te wandelen of om er met andere jonge ouders een babbeltje te slaan. 'De laatste tijd kan ik de rustmomenten in het park ten zeerste waarderen. Terwijl de kinderen in de speeltuin plezier beleven, zit ik kalmpjes op een bank naar hen kijken. De rust die ik dan voel, is goud waard. Ik stel vast dat het een ander gevoel is dan wanneer ik tijdens mijn jeugd in het park rondhing en er soms de gekste dingen deed. Zoals met de Chiroleiding honderden paaseieren verstoppen voor de grote paaseierenraap. We konden daar helemaal in opgaan.'

'Hier heb ik met een vriendin mijn eerste joggingpasjes gezet. Vandaag heb ik vaak niet voldoende tijd om te joggen. Jammer, want ik hou ervan om al lopend mijn hoofd leeg te maken en tot rust te komen. Ik hoop dat ik binnen een vijftal jaren opnieuw de tijd vind om met mijn kinderen te gaan lopen. En wie weet, kan ik dat binnen twintig jaar wel met mijn kleinkinderen doen.'

Ruben Van Gucht

‘Als ik iets doe,

Ruben Van Gucht droomde er als kind van wielercomentator te worden. Op feestjes speelde hij graag sketches van Jacques Vermeire na. En kijk: vandaag is hij sportjournalist bij Sporza én krijgt hij een rol in de nieuwste show van Vermeire. ‘Als ik iets doe, smijt ik mij volledig.’

TEKST Ines Minten • FOTO Filip Claessens

Als kind was ik gepassioneerd door koers. Veel mensen vinden wielrennen op tv langdradig, maar ik herinner me hoe ik als jongetje van zeven op een stralende zomerdag al om 11 uur voor de tv kroop en het toestel pas om 18 uur weer uitzette. Ik kon pas een boterham gaan eten als de koers werd onderbroken voor het journaal. Ik was ook altijd heel alert voor wat de commentatoren zeiden. Wat zij deden, wou ik later ook doen.’ In zijn tienerjaren raakte de droom wat op de achtergrond. ‘Het leek niet binnen mijn bereik’, vertelt Van Gucht. ‘Op school was ik geen hoogvlieger en ik sprak een stevig mondje dialect.’ Maar op achttien ging er een knop om. Opeens besepte hij dat hij zijn toekomst nú moest waarmaken. Hij kon zelf een studie kiezen en die verprutsen of serieus nemen. Wat hij koos en deed zou zijn leven bepalen. ‘Ik ben extreem geswitcht. Ik koos voor de VUB, zodat ik niet op kot zou hoeven en dus ook niet in de verleiding zou komen om te veel uit te gaan. Ik ben ook logopedie gaan volgen om aan mijn uitspraak te werken.’

SYMPATHIEK, MAAR... NEE

In zijn derde jaar Communicatiewetenschappen kwam de kinderroom opeens weer dichterbij. Van Gucht mocht stage lopen bij Sporza. ‘Op het eind kreeg ik de commentaar dat ik een sympathieke jongen was en het niet slecht had gedaan, maar dat ik met mijn uitspraak toch niet te veel op een televisiecarrière hoefde te hopen.’ Maar opgeven kent Van Gucht niet. Hij zette door met logopedie en nam een jaar later deel aan tests voor Sporza. ‘De VRT zocht freelancers in de aanloop van de Olympische Spelen in Peking 2008.

DE

‘WENN ICH ETWAS TUE, GEBE ICH WIRKLICH ALLES’

Viele Menschen finden Radrennen im Fernsehen langatmig, er nicht. Als Kind war er schon voller Leidenschaft für den Radsport. Obwohl Sportjournalist Ruben Van Gucht sich nun für alle Sportarten interessiert, schlägt sein Herz immer noch am stärksten für Radrennen. ‘Für den Radsport will ich noch immer zuhause bleiben. Ich würde, zum Beispiel, keine Minute der Flandern-Rundfahrt verpassen wollen.’ Van Gucht ist selbst ein begeisterter Sportler. ‘Es ist vielleicht nicht notwendigerwei-

se erforderlich, als Sportjournalist selbst viel in Bewegung zu sein, aber logisch ist es schon. Es hat mir schon viel gebracht, auch für meine Arbeit.’ So hat er vor einiger Zeit an der Radrenn-WM für Sportjournalisten teilgenommen und selbst gespürt, wie hart der Sport in Wirklichkeit ist. Van Gucht liebt Abwechslung. So kann man ihn zuweilen auch schon mal in Theatersälen sehen, zum Beispiel als Ankündiger in der neuen Saal-Show des Komikers Jacques Vermeire.

smijt ik mij volledig'

Tijdens de gesprekken was iedereen verwonderd over hoezeer ik positief was veranderd in het afgelopen jaar. Ik mocht beginnen.

Het klappen van de zweep leerde Van Gucht bij de regionale omroep RTV. 'Die keuze heb ik bewust gemaakt. Na Peking kon ik af en toe iets achter de schermen doen voor de VRT, maar daarmee zou ik niet snel genoeg vooreringen maken. Ik had best wel wat ambitie en ongeduldig ben ik ook. Het kon dus niet snel genoeg vooruitgaan. Bij de regionale omroep kreeg ik heel snel veel kansen: zelf stukken maken, inlezen, presenteren,... Allemaal op heel korte tijd.' Idem bij de voormalige zender Exqi, die met weinig mankracht veel verschillende sportevenementen versloeg. 'Wat ik deed, viel uiteindelijk ook de mensen van Sporza weer op en zo kon ik in 2012 definitief bij de VRT aan de slag.'

WIELRENNEN BOVEN

Hoewel Van Gucht in alle sporten is geïnteresseerd, klopt zijn hart nog steeds het meest voor wielrennen. 'Voor koers wil ik nog altijd thuisblijven. Ik zou bijvoorbeeld geen minuut van de Ronde van Vlaanderen willen missen. Met voetbal heb ik dat minder. Ik hoef niet per se elke match van de hoogste klasse gezien te hebben. Natuurlijk is een WK voetbal iets anders', nuanceert hij. 'Een kwartfinale België-Brazilië op een wereldkampioenschap is moeilijk te overtreffen. Het is iets uniek in je leven.'

De journalist is zelf een fervent sporter. 'Noodzakelijk is het misschien niet om als sportjournalist zelf veel in beweging te zijn, maar de sport moet wel een beetje in je zitten, dus logisch is het wel. Ik sportte al lang voor ik journalist werd. Ik heb altijd gevoetbald, veel gefietst en ik probeer van veel verschillende sporten te proeven. Het heeft me al veel bijgebracht, ook voor mijn werk.' Zo deed hij een tijd terug mee aan het WK wielrennen voor sportjournalisten. 'Je kunt het niet vergelijken met een wedstrijd voor profs natuurlijk, maar er zaten toch enkele straffe wielrenners bij. Als je aan zoiets bezig bent, merk je hoe zwaar die sport wel is. Als je commentaar geeft, lijken sommige dingen vanzelfsprekend. Waarom schuift die renner nu niet mee? Ga dan toch! Als je zelf fietst, merk je misschien dat de wind niet goed zit en dat

het dus helemaal niet het juiste moment is voor dit of voor dat. Ik heb ook al een paar keer meegereden op Francorchamps en vond het telkens interessant om te ervaren hoe moeilijk autosport is, hoe er op details wordt gespeeld, hoe belangrijk mechaniek is.'

HET THEATER IN

Van Gucht houdt van afwisseling. Zo kan je hem ook al eens in theaterzalen terugvinden, bijvoorbeeld met zijn show *Sportman*, waarin hij kleine en grote sportanekdotes vertelt die de afgelopen tien jaar aan zijn neus zijn voorbijgegaan. 'Mensen vragen zich af wat ik nu weer van plan ben, maar zulke nieuwe dingen prikkelen me. En ik laat me niet snel verlammen door twijfel of ik iets wel zal kunnen. Het zal lukken. Als je er maar hard genoeg voor werkt, talentvolle mensen samenbrengt en er genoeg tijd voor neemt, dan komt het goed.'

Als jongetje van zeven keek hij de hele dag koers.

Zo is hij vandaag aangever in *Van 7 tot 77*, de nieuwe zaalshow van komiek Jacques Vermeire. 'Dat hadden niet veel mensen van me verwacht. Maar ja, hoe gebeurt zoiets? Jacques en ik kwamen elkaar tegen in de studio's van Radio 2 en het klikte meteen. Wat later stonden we toevallig samen op de filmset van *De Kampioenen* en dan kwam ineens die vraag. Jacques is een jeugdheld van me. Ik ken zijn oude zaalshows vanbuiten. Aangever zijn in zijn nieuwe show is dus een buitenkans.'

MET VERMEIRE AAN DE KEUKENTAFEL

Van Gucht legt uit hoe ambachtelijk hij en Vermeire de show in elkaar hebben gestoken. 'We zijn begonnen met brainstormsessies. Wat heb je in het verleden al gespeeld? Wat kennen de mensen nog niet van je? Wat voor typetjes zijn nieuw?' Zo legden ze op den duur een tiental mogelijke typetjes op tafel. Een rijke Hollandse zakenman, een Gentse pornoacteur die meer begrip vraagt voor zijn werk, een plaatselijke dj die aandacht wil voor wat hij doet, een man die voor het Vaticaan werkt, ... 'Vervolgens is Jacques in de *Grote Jacques Vermeire-bibliotheek* gedoken. Sinds de jaren negentig heeft hij

namelijk heel gedisciplineerd allerlei oneliners verzameld. Op een gegeven moment hebben we ons met een 600 à 700 daarvan aan tafel gezet en is Jacques ze een voor een heel droog beginnen voorlezen, zonder er om het even welk humoristisch effect aan toe te voegen. Vonden we ze goed? Hoeveel punten op tien zijn ze waard? De beste zijn we met de type-tjes beginnen combineren. Na verloop van tijd ontstonden er verhaallijnen en bindteksten en kreeg de show vaste vorm.'

Ook op het podium klikt het tussen de twee. 'Dat komt natuurlijk omdat we intussen een hechte band hebben opgebouwd. We schreven en repeteerden aan de keukentafel. 's Middag aten we samen een *pistolet* en praatten we over van alles en nog wat. Ook al is hij een stuk ouder dan ik, we delen eenzelfde gedrevenheid om de beste show van Jacques Vermeire ooit neer te zetten. We leggen de lat allebei hoog.'

'De mooiste reactie op de show? Als mensen zeiden dat 'de oude Jacques Vermeire terug is'. Ik ben zelf de grootste fan van de shows van Jacques uit de eerste helft van de jaren negentig. Misschien is het moeilijk om datzelfde effect te evenaren, want van nostalgie kun je het in principe nooit winnen, maar het is een heel mooi compliment.'

SUPER BRUSSEGEM

Van Gucht groeide op in Breendonk, buiten het centrum, op de boerenbuiten. 'Ik ben het altijd gewend geweest om tussen de koeien, de boeren en de veldwegen te wonen en ik romantiseer zulke plekken ook graag. Toen mijn vrouw en ik nu bijna vier jaar geleden op zoek waren naar een woning was het dus dat wat ik opnieuw zocht. Brussegem is super: ik vind er rust en het dorp doet me denken aan mijn kindertijd. Dat geeft me een goed gevoel.'

Van 7 tot 77

Jacques Vermeire & Ruben Van Gucht

WO • 12 DEC • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 14 DEC • 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA • 19 JAN • 20.15

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Zuidflank Overijse

Goede combinatie recreatie en natuur?

De laatste jaren heeft het centrum van Overijse een ware metamorfose ondergaan. Er werd heel wat geïnvesteerd in dorpsverfraaiing, een betere waterafvoer en het openleggen van de IJse.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

De grond van het project *Herinrichting Mariëndal* was nog niet droog of het Stationsplein werd vernieuwd. En ook dat project was nauwelijks opgeleverd of de 'Zuidflank-met-belangrijke-maatschappelijke-meerwaarde' werd op 8 oktober plechtig in gebruik genomen.

NATUUR EN RECREATIE

De wandelparkinfrastructuur aan het cultureel centrum Den Blank is bekend gebied in Overijse. Het uitgesproken reliëf is een troef. Ravottende kinderen halen er hun hartje op. Met het project Zuidflank heeft Aquafin aan de zuidkant van deze zone onlangs een nieuwe bestemming en inrichting gegeven.

Het gaat om een nieuwe infrastructuur voor skaters en een multifunctionele recreatie en verbeteringen aan de snelle afwatering. Aan de voet van de steile hellingen was er immers geregeld sprake van wateroverlast. Na deze werken zou dat tot het verleden moeten behoren. Aquafin en de gemeente werken al enige tijd samen voor de verdere uitbouw van de riolering op het grondgebied. Aquafin bouwt en de gemeente onderhoudt, zo je wil. Dat maakt Overijse tot één van de betere leerlingen van de Vlaams-Brabantse klas, met een zuiveringsgraad om en bij 85 procent.

Slaagt de Zuidflank er ook in natuur en recreatie goed te combineren? Nieuwsgierig als we zijn, gingen we van naderbij een kijkje nemen en moesten we constateren dat de natuur er toch eerder bekaaid vanaf komt. Tijdens ons laatste bezoek was er een hels kabaal aan de skatepiste. De aanwezige jeugd had de radio loeihard gezet en ze kreeg een opmerking van een voorbijganger die om meer rust en stilte vroeg. Hoe kijkt projectleider Marc Van Kerckhoven van Aquafin er tegenaan? 'Het gebruik van duurzame materialen was voor ons van groot belang. De takkenrillen en houtschuttingsen om de waterafvoer te vertragen zijn daar mooie voorbeelden van. Het sparen van zo veel mogelijk bomen was een ander accent, evenals het gebruik van aangepaste verlichting. Dat behoudt de aanwezige populaties van vleermuizen en het vliegend hert, het symboolinsect van deze site. De natuurlijke aankleding van de eigenlijke bufferbekkens was uiteraard een absolute must.' De bufferbekkens liggen er inderdaad groen en natuurlijk bij. Echt getest zijn evenwel nog niet, want deze zomer bleef de droogte hardnekkig lang aanhouden. Open vraag blijft ook of beide genoemde diersoorten het toegenomen lawaai en bijkomende lichtinval zullen appreciëren.

DE OMGEVING

Houdt het Zuidflankproject ook rekening met de bredere omgeving? Marc Van Kerckhoven: 'Dat was niet meteen de bedoeling. Er ligt ook nog privégrond en dat maakt zo'n zaken extra moeilijk.' Zonder het proces van de Zuidflank

Fatima Ualgasi is een geboren en getogen Vilvoordse met internationale roots, literaire ambities en diverse blogs. Voor RandKrant schrijft ze afwisselend met Tom Serkeyn, Joris Hintjens en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

in Overijse te willen maken, lijkt het er toch op dat natuur een wat ondergeschoven kindje blijft in dergelijke projecten in Vlaanderen. Als je naar gelijkaardige initiatieven in Nederland of Engeland kijkt, wordt het hier allemaal toch wat voorzichtiger, pragmatischer en daardoor minder robuust en uitgesproken aangepakt.

Neem nu de voeding van de Mariëndalvijver, een met houten planken beschoeide overloopvijver aan de rand van de Zuidflank. Niet opgenomen in het project, maar wel vlakbij. De soortendiversiteit is er laag omdat de oevers niet ideaal zijn ingericht en de vijver erg overschaduwd is. Of kijk eens naar de grote beuken die daar in de buurt staan. Nog niet zo lang geleden werden tientallen klimopstrengen doorgezaagd, waardoor deze bijzondere plant er nu helemaal verdroogd bijhangt en geen enkele ecologische functie meer heeft.

EDUCATIEVE TROEVEN ONDERBENUT

Veel projecten hameren op de multifunctionele en natuurlijke inrichting, maar het mangelt duidelijk aan de educatieve troeven die zo'n inrichting kan gebruiken. Op de aanwezige borden vind je weinig relevante informatie over de natuur en de functie ervan in een wat breder kader. Vergeet niet dat je hier in de vallei van één van de properste rivieren van Vlaanderen (de IJse) bent. Dat komt allemaal wat weinig uit de verf en krijgt niet altijd de volle aandacht bij de uitgevoerde infrastructuurwerken, hoe goedbedoeld ook.

Uiteindelijk moeten we concluderen, zoals zo vaak, dat de natuur het er niet of nauwelijks beter vanaf brengt dan ervoor. Alle Europese en Vlaamse intenties ten spijt zien we nog te veel kansen voor natuurontwikkeling over het hoofd. Bijna altijd is dat te wijten aan onwetendheid, durf en een gebrek aan een breder perspectief. Gericht en doelmatig inspelen op de reeds aanwezige natuur hebben we te weinig in de vingers. Niettemin blijft de IJsevallei een mooie plaats om te wandelen. Er zijn bewegwijzerde trajecten van de bron in het Zoniënwood tot aan de monding in de Dijle, ter hoogte van het natuurgebied Doede Bemde in Neerijse.

Rond deze tijd van het jaar schieten ze weer als paddenstoelen uit de grond: de pop-up winkels. De eindejaarsperiode leent zich natuurlijk zeer goed voor deze trend. Extra winkels en horecagelegenheden zijn welkom op het moment dat we op zoek zijn naar kadootjes. Als fenomeen bestaan pop-up winkels wereldwijd een kleine twintig jaar. In Vlaanderen zag je ze eerst vooral in de grote steden. Dat ze nu zowat overal opduiken, heeft te maken met een ander fenomeen, waarover ik het hier al eens heb gehad, en dat met name kleinere steden zoals die in de Rand treft: de leegstand van winkelpanden. Daarmee komen we dan bij een andere trend, namelijk het tijdelijk gebruik van leegstaande panden of braakliggende terreinen.

Beide fenomenen hebben hun eigen doelstellingen en wetmatigheden. Of die succesvol kunnen samengaan, en of pop-up winkels op langere termijn iets zullen kunnen verhelpen aan de leegstand van winkelpanden valt af te wachten. ik heb wel veel sympathie voor burgerinitiatieven als Broeilab, dat de enorme leegstand in Vilvoorde wil counteren met pop-up winkels. Daarnaast wordt gekeken naar tijdelijk gebruik van kantoorgebouwen als co-working space of kunstenaarsateliers.

Tijdelijk gebruik kan zeer succesvol zijn. Dat leert het voorbeeld van de Vilvoordse cultuurhub de Kruitfabriek. Een plek die het zo goed doet, dat de looptijd van het initiatief al enkele keren werd verlengd en dat velen zich de vraag stellen of het niet best gewoon een permanente status zou krijgen.

Ook de jongerenvereniging Paardenkracht peilde naar de behoeften van het publiek voor de opstart van hun zomerse voltrefter Stal Che-

val, een combinatie van horeca, workshop- en atelierruimte. Hier ging het om een tijdelijk invulling van een pand in eigendom van de stad, in afwachting van de definitieve bestemming.

Ruimte wordt schaars, dus moeten steden creatief omgaan met beschikbare locaties. Tijdelijk gebruik van gebouwen of terreinen is dan ook een trein waar stadsbesturen graag opspringen. Het kan een middel zijn om een omgeving een nieuwe schwing, een nieuwe invulling te geven. In veel steden vind je gebouwen, zelfs midden in de stad, die ooit een industriële functie hadden. Die hebben vaak een heel eigen charme, maar niet zelden is de grond ernstig vervuild. De hoge kosten voor de sanering zijn meestal de reden waarom de panden in handen van stadsbesturen overgaan.

Heeft een initiatief succes dan moeten de burgerpartners soms flink opletten dat de stad niet met de eer gaat lopen. Of het initiatief wil overnemen. Ik denk bijvoorbeeld aan een gebouwencomplex in mijn eigen straat, waarin het kunstenaarscollectief Compilothèque huist. De ruimte heeft potentieel. Je zou er culturele activiteiten kunnen laten doorgaan. Om die reden wekte het de interesse van het stadsbestuur. Naar verluidt zagen ze dat als een tijdelijke invulling in afwachting van een residentieel woonproject. Uiteraard is er nood aan woningen. Maar ik zie een dergelijk gebouw met zijn creatieve bewoners echt niet graag plaats maken voor louter woonfunctie. Industrieel erfgoed, kunst en cultuur hebben ook bestaansrecht. En dan zwijg ik nog over open ruimte, waarvan we in Vlaanderen al helemaal te weinig hebben.

TEKST Fatima Ualgasi • FOTO Filip Claessens

‘We hebben nood aan zaken die ons

Op latere leeftijd tot bloei komen. Het kan. Dat bewijzen Petra De Sutter en Stefan Hertmans. Twee mensen die met de tijd een steeds betere versie van zichzelf zijn geworden.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Wat waren de sleutelmomenten in jullie leven?

De Sutter: ‘Zonder twijfel het moment waarop ik heb besloten niet langer in een leugen te leven. Ik was op een punt gekomen dat het zo niet meer verder kon. Ofwel stapte ik uit het leven, ofwel leidde ik een leven dat aansloot bij wie ik werkelijk was. De stap zetten om mijn lichaam af te stemmen op de vrouw die ik eigenlijk altijd al was geweest, voelde als een bevrijding. Hoe diep ik ook heb gezeten, vanaf dan werd het leven voor mij een geschenk.’

Hertmans: ‘Mijn jaren aan de universiteit zijn zeer bepalend geweest. Door in contact te komen met allerlei filosofen ging er een nieuwe wereld open. In die tijd heb ik me ook hevig tegen mijn katholieke opvoeding afgezet. Later ben ik wel opnieuw de waarden die ik van thuis heb meegekregen, gaan waarderen. Maar, zoals Petra daarnet aangaf, vaak moet je eerst heel ver in iets gaan om tot een kantelpunt te komen. Eigenlijk is dat pure dialectiek: via tegenstellingen zo dicht mogelijk bij de waarheid komen.’

Welke personen hebben de koers van jullie leven mee bepaald?

Hertmans: ‘Ik herinner me nog hoe onze leerkracht Nederlands iets in mij losmaakte. Het was 16 juni, Bloomsday, de dag waarop men in Ierland elk jaar de bekende Ierse schrijver James Joyce viert. Terwijl onze leraar op zijn gitaar Ierse folksongs speelde, las hij stukken uit *Ulysses* voor. De betovering van dat moment heeft mee mijn levensweg bepaald. Dat moment lag aan de basis van mijn studiekeuze voor Germaanse talen.’

De Sutter: ‘Het toont aan welke belangrijke rol leerkrachten in ons leven spelen. Ik heb het geluk gehad om tijdens het middelbaar in aanraking te komen met leraars die mijn liefde voor kunst en muziek aangewakkerd hebben.’

Het valt op dat jullie allebei laatbloeiers zijn. Ik denk aan *Oorlog en terpentijn*, het boek waarmee Stefan op 63-jarige leeftijd doorbrak en de outing van Petra toen ze 40 jaar was.

Hertmans: ‘Zoals je weet, vormen de twee

cahiers die mijn grootvader me enkele maanden voor zijn dood gaf de aanleiding van dat boek. Ik was toen dertig jaar. Daarna heeft het weer dertig jaar geduurd vooraleer ik effectief aan dat boek begon. Niet toevallig viel dat samen met het moment waarop ik ophield met lesgeven. Pas toen beschikte ik over voldoende tijd om voltijds schrijver te worden. Vier jaar heb ik op die roman gezwoegd. Eigenlijk is het boek een soort schuldaflossing aan mijn grootvader. Voor het gouden horloge dat hij schonk toen ik twaalf werd en ik het prompt had laten vallen. Hij wilde me ‘zijn tijd’ doorgeven en ik was zo achteeloos om die tijd door mijn vingers te laten glippen. Op de een of andere manier maakt het boek dat een beetje goed.’

De Sutter: ‘Het fenomeen ‘tijd’ staat inderdaad centraal in jouw boek. Het doet me denken aan een van mijn levelingsboeken: *A la recherche du temps perdu* van Marcel Proust. De manier waarop Proust naar de wereld en de mensen kijkt, boeit me mateloos. Alleen al de detaillistische manier waarop hij de emoties van mensen weet te beschrijven, vind ik fantastisch. Hij is een echte meester in het blootleggen van de menselijke psyche. Ook zijn filosofie over de tijd intrigeert me. Zoals die beroemde scène waarop hij een koekje in zijn kopje thee dopt en de smaak, die hij lang niet meer heeft geproefd, zijn geheugen activeert en allerlei jeugdherinneringen naar boven brengt. Proust noemt dat *la mémoire involontaire*. De herinnering die er door een geur, een associatie of een voorwerp plots aanwezig is. Dat soort herinnering is iets heel anders dan *la mémoire volontaire*, de bewust opgeroepen herinnering. De ongewilde herinnering zit als het ware opgeborgen in een reservoir, waar ze wacht om weer tot leven te worden gewekt.’

Hertmans: ‘Als schrijver ervaar je dat maar al te goed. Je begint te schrijven vanuit de gewilde herinnering en voor je het weet, word je overdonderd door al die ongewilde herinneringen die komen opdagen.’

De Sutter: ‘Waarom ik Proust ook zo interessant vind, is omwille van het boeddhistisch leidmotief dat in zijn boeken verscholen zit. Volgens hem zijn er twee manieren om wijsheid te bekomen. Ofwel door te lezen en te leren. Ofwel

door het leven te ‘lijden’ en eruit te leren. Begrijp me niet verkeerd: ik wil het lijden zeker niet verheerlijken, maar als we dan toch met lijden te maken krijgen, kunnen we er maar beter lessen uit trekken.’

‘Ik heb net een boek van de evolutiebioloog Robert Wright gelezen, die stelt dat onze hersenen ons eigenlijk beletten om de objectieve waarheid te zien. Dat komt vooral omdat we als mens geconditioneerd zijn om te overleven. Dat maakt dat we geneigd zijn de andere heel snel als een vijand of een gevaar te zien. Wanneer je echter begrijpt dat ons organisme zo geprogrammeerd is, wordt het makkelijker om naar de wereld te kijken op een manier die losstaat van je onbewuste overlevingsdrang. Een drang die trouwens altijd maar meer en meer wil. Eigenlijk sluit dit aan bij de kern van het boeddhisme, die stelt dat verlangen en hechting de belangrijkste oorzaken van het menselijk lijden zijn. Wil je de waarheid en het echte geluk ontdekken, dan zal je moeten leren loslaten. Eenmaal je dat hebt begrepen, dan besef je dat geluk niets te maken heeft met de laatste nieuwe iPhone of het achterna jagen van allerlei symbolen die de reclame als ultieme gelukmakers voorstelt.’

PETRA DE SUTTER:

‘Ik ben lang op zoek geweest naar de zin van dit leven.’

Hertmans: ‘Het is zoals de Franse psychoanalyticus Jaques Lacan zegt: vaak vinden we het speeltje waarnaar we verlangd hebben niet meer leuk eenmaal we het hebben. Je kan dat niet te bevredigen verlangen vergelijken met een vlo die altijd verspringt. Het stopt nooit.’

De Sutter: ‘Het is net die drang die ons een onbehagelijk gevoel geeft en ons ongelukkig maakt. Tot dat inzicht komen, kan bevrijdend werken. Let wel: ik besef dat het verlangen naar meer ons als mensheid ook heeft doen vooruitgaan, maar een verlangen dat ons handelen non-stop stimuleert, kan ons als mens ook heel wat ellende bezorgen.’

Klopt het dat het boeddhisme in je zoektocht als mens een cruciale rol gespeeld heeft?

De Sutter: ‘Ik ben lang op zoek geweest naar de zin van dit leven. Ik las veel boeken waarin ik allerlei antwoorden aantrof van mensen die dachten dat ze het wisten. Tot ik in contact

overstijgen'

kwam met het boeddhisme dat zegt: 'Laat die vragen los. Wil je de antwoorden echt kennen, luister dan naar je innerlijke zelf. Daar zal je ze vinden.' Die gedachte heeft me bevrijd.'

Boeddhisme gaat gepaard met mediteren. Met een verlangen naar transcendentie. Hebben we daar als 'moderne mens' dan toch nog altijd nood aan?

De Sutter: 'Als mens hebben we absoluut nood aan zaken die ons overstijgen. Dat kan spiritualiteit zijn, maar bijvoorbeeld ook kunst.'

Hertmans: 'Of schoonheid, solidariteit en ontroering. Dat is toch wat ons tot mens maakt. Philippe Herreweghe vatte het treffend samen toe hij zei: 'Ik geloof niet in God, maar wel in Bach'.'

De Sutter: 'De snaar die in jou begint te trillen wanneer je Bach hoort of wanneer je een prachtige zonsongang ziet, dat is pure emotie. Dat zijn de momenten die het leven de moeite maken om geleefd te worden.'

Hertmans: 'En die je doen beseffen dat er maar één hemel is en dat die hier op aarde is.'

De Sutter: 'En dat je het goddelijke in jezelf kan vinden door te mediteren.'

Hoe staan jullie tegenover de eindigheid van het leven? Wat als het morgen gedaan zou zijn?

De Sutter: 'Dan is het goed geweest. Dat is zeker geen doodswens. Ik hoop hier nog een hele tijd te mogen blijven. Voor mijn partner maar ook omdat er in onze wereld nog wel wat werk te verrichten is waaraan ik mijn steentje wil bijdragen. Maar mocht ik er niet meer zijn, dan is dat ook goed. De idee van te sterven schrikt me niet af.'

Hertmans: 'Dat soort berusting heb ik niet. Ik ben helemaal niet klaar met het idee dat alles wat je tijdens een heel leven in je hoofd hebt opgebouwd, plots met de komst van de dood allemaal weg is. Ik kan me heel erg verbazen over het feit dat er zich in de mens een oceaan van beelden, gevoelens en herinneringen bevindt. De gedachte dat die oneindigheid in de eindigheid van mijn lichaam vervat zit en in een flits weer weg kan zijn, daar heb ik helemaal geen vrede mee. Het beest van het verlangen zit nog steeds in mij. Het lijkt wel of ik met de jaren steeds ongeduldiger word. Ik wil nog zoveel doen.'

Helpt ouder worden ons om te aanvaarden dat we allemaal moeten gaan?

Hertmans: 'Ik ben me aan het oefenen. Dit jaar publiceer ik een dichtbundel met hon-

derd gedichten die veel gaan over eindigheid en afscheid nemen. De gedichten hebben me alvast duidelijk gemaakt dat het thema me meer bezighoudt dan ik had vermoed. Onlangs zag ik een indrukwekkende theatervoorstelling van Alain Platel en Fabrizio Cassol: Requiem pour L. Op het scherm zie je een vrouw tijdens het laatste uur van haar leven. Terwijl ze sterft, zingen en spelen muzikanten uit verschillende continenten muziek. Een soort combinatie van Mozarts Requiem, jazz en hip hop. En op het einde, wanneer ze er niet meer is, applaudiseren ze. Een pure ode aan haar leven.'

De Sutter: 'Op vrolijke klanken afscheid nemen, daar voel ik wel wat voor. Misschien heeft de manier waarop ik naar het einde kijk te maken met het gegeven dat ik de dood in de ogen heb gekeken. Toen ik mezelf gevangen voelde in mijn eigen leven en niet meer verder wou, heeft het niet veel gescheeld of ik was er niet meer. Dat ik er vijftien jaar later toch nog ben en vrede heb met mezelf zie ik als een geschenk. Daarvoor wil ik graag iets teruggeven.' ▶

Hertmans: 'Kunst nodigt je uit om mee te gaan in de gevoelswereld van de andere en daaruit te leren. Kunst helpt je om de wereld te begrijpen.'

Petra De Sutter (1963)

- Buitengewoon hoogleraar in de gynaecologie (UGent).
- Hoofd van de afdeling Reproductieve Geneeskunde (UZ Gent).
- Fertiliteitsexperte.
- Senator voor Groen.
- Auteur van (Over)leven.

Stefan Hertmans (1951)

- Schrijver, dichter en essayist. Inwoner van Dworp (Beersel).
- Bekend van het boek Oorlog en terpentijn.
- Publiceerde meerdere romans en poëziebundels.
- Doceerde onder meer aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK, Gent).

De Sutter: 'Misschien heeft de manier waarop ik naar het einde kijk te maken met het gegeven dat ik de dood in de ogen heb gekeken.'

- ▶ **Iets teruggeven aan de samenleving. Hoe vinden jullie dat het vandaag met die samenleving is gesteld?**

Hertmans: 'Ik wacht op het opstaan van een groot politicus. Een vrouw of een man die op een adembenemende manier kan praten en durft te stellen dat we ons zouden moeten schamen over de manier waarop we als samenleving onze waarden overboord aan het gooien zijn. Wat we nodig hebben, is een politicus die niet electoraal denkt en ons moreel bij de les houdt.'

Welke waarden treden we met de voeten?

Hertmans: 'Wat er aan het gebeuren is met de migrantencrisis is een pijnlijke paradox. We staan te roepen dat onze beschaving op de heling staat, maar we vergeten tegelijkertijd dat Europa gebaseerd is op humanistische waarden zoals solidariteit, empathie en verdraagzaamheid. Begrijpen we dan niet dat de wereld van morgen een wereld is waar we diversiteit niet als een stap achterwaarts maar als een stap voorwaarts moeten zien? Ik wil in ieder geval positief blijven denken. Ik woon in de Rand rond Brussel en wil vooruit met deze stad. Voor sommigen kan die positieve manier van kijken naïef overkomen, voor mij is verdraagzaamheid net een vorm van hedendaags realisme.'

De Sutter: 'Ik sluit mij aan bij het beeld van de samenleving waar Stefan het over heeft. Belangrijk is dat we duidelijk maken dat een

STEFAN HERTMANS:
'Er is maar één hemel en die is hier op aarde.'

aantal basiswaarden waarop onze samenleving gebouwd is, niet negotieerbaar zijn. Ik heb het dan bijvoorbeeld over de gelijkheid tussen man en vrouw en de holebirechten. Vanuit die duidelijkheid kunnen we tot een verhaal komen waarin diversiteit en mensenrechten centraal staan.'

Kan kunst ons helpen om tot een harmonieuze samenleving te komen?

Hertmans: 'Volgens Aristoteles sterft in een theaterstuk de held in jouw plaats op de scène. Maar jij als toeschouwer gaat mee door

zijn lijden. Dat is het mooie aan kunst. Kunst nodigt je uit om via je empathie mee te gaan in de gevoelswereld van de andere en daaruit te leren. Kunst helpt je om de wereld te begrijpen. Er is trouwens onderzoek dat aantoont dat mensen die lezen zich vaak toleranter opstellen tegenover de andere. Zij kunnen zich makkelijker verplaatsen in de denk- en leefwereld van de anderen.'

De Sutter: 'Dat geldt niet alleen voor de literatuur. Ook andere kunstvormen zoals beeldende kunsten en muziek kunnen verschillen transcenderen. De Matteüs-passie van Bach kan evenzeer een extreemrechts als progressief denkend mens raken. Misschien kan de muziek ons wel dichter bij elkaar brengen.'

Hertmans: 'Muziek is inderdaad een instrument dat je kan helpen om je in de andere te verplaatsen. Het heeft iets universeels. Maar laten we toch niet vergeten dat Hitler ook van mooie, klassieke muziek hield. Kunst kan ook voor propagandistische doeleinden ingezet worden. Persoonlijk vind ik dat het niet aan de kunst is om te moraliseren, maar wel om verhalen te vertellen. Verhalen die je uitnodigen om je in de andere te verplaatsen en zo dichterbij de andere te komen.'

De Sutter: 'Stefan heeft gelijk, denk ik. De schoonheid in de kunst is iets wat we kunnen delen. Maar of het effectief betere mensen van ons maakt, is inderdaad nog maar de vraag. Ik ga daar nog wat dieper over nadenken.'

Hebben jullie al nagedacht op welke manier jullie verder door het leven willen?

De Sutter: 'Door dag per dag in het hier en nu te leven. Door niet te lang stil te blijven staan bij het verleden en me geen zorgen te maken over wat komen gaat. Ik maak geen specifieke plannen. Wat er ook komt, het zal goed zijn zoals het komt. Belangrijk is dat ik elke avond kan gaan slapen met het gevoel dat het goed is geweest.'

Wanneer is een dag voor jou goed geweest?

De Sutter: 'Wanneer ik het gevoel heb dat ik met mensen een echte connectie heb kunnen maken. Of wanneer ik merk dat ik vooruitgang maak in het cello spelen. Ook een zonsopgang of een mooi moment met mijn vrouw Claire kan mijn dag maken.'

Hertmans: 'Het voordeel van schrijver zijn, is dat ik niet veel nodig heb. Geef mij een boek, een pen en enkele uren afzondering per dag. Meer heb ik niet nodig om tot mezelf te komen en wat schoonheid op papier te creëren. Zolang ik dat kan, mag het voor mij rustig blijven doorgaan.'

'A NEED FOR SOMETHING GREATER THAN OUR EXISTENCE'

I can't come to terms with the idea that all the things you've built up in your head during a whole lifetime just disappear when you die. I am really amazed by the thought that human beings are awash with a whole ocean of images, feelings and memories. I cannot accept the thought that this infinity is contained in the finiteness of my body and can disappear in a flash.' In *Levenskunst* Stefan Hertmans

and Petra De Sutter go in search of what life brings and how that happens. 'You have to learn to let go to discover the truth and real happiness. Once you have understood that, you realise that happiness has nothing to do with acquiring the latest iPhone. The desire for more has helped humanity achieve progress but a desire that constantly goads us into action can also cause people a lot of misery.'

Dansorganisatie On The Roof

Aandacht voor individu en diversiteit

On The Roof is een dansorganisatie in Meise. Respect voor het individu, ongeacht afkomst of achtergrond, staat centraal. Jan Wallyn, zelf danser en oprichter van On The Roof, draagt authenticiteit van zijn medewerkers en leerlingen hoog in het vaandel.

TEKST Tine Maenhout • FOTO Filip Claessens

Geen lezing of theaterstuk op deze druilerige zaterdagmiddag in de Muze van Meise, wel grooves, bboyin' en ritmische jaw's en oooows tijdens de breakdance battle The legacy league. Dansforum On The roof organiseert dit pittig dansfeestje, samen met Straatrijk, een sociaal-culturele vereniging die de *Urban culture* als een volwaardige kunstvorm beleeft.

Wallyn startte zijn dansinitiatief zes jaar geleden en vult sindsdien het dansaanbod in Meise en omstreken op een interessante manier aan. Hij gaat voor authentieke hip hop, breakdance en hedendaagse dans. Hij kiest voor gezellige familieworkshops en individuele ontwikkeling en begeleiding in plaats van het eerder traditionele dansoptreden aan het einde van het schooljaar.

MICROBE

'Het begon kleinschalig. Ik was 16 jaar en wilde graag dansles geven en mijn visie uitdragen, maar geen enkele school wou een groentje aannemen. Dus regelde ik met het jeugdhuis uit mijn dorp dat ik iedere zaterdag hun plakkerige vloeren zou schrobben in ruil voor een paar uurtjes dansles. Het aantal lessen nam toe, ik nam deel aan wedstrijden en in 2009 werd ik gevraagd om een choreografie te bedenken en te regisseren voor de wereldbeker voetbal in Zuid-Afrika. Na deze geweldige eraring stortte ik me met mijn team ook op grootschalige producties in België. De toon was gezet.'

Het succes van On The Roof vertaalde zich niet lang na de oprichting in een professioneel dansforum. De aanpak spreekt vele aspirant-dansers aan. 'Ik wil me onderscheiden van andere dansscholen door te kijken naar het individu', stelt Wallyn. 'Voor mij is het belangrijk om choreografie op een andere manier te benaderen en te zoeken naar technieken zodat iedereen op een persoonlijk manier zijn innerlijke choreograaf kan ontdekken, of je nu bij ons danst puur voor je plezier of met professionele ambities. Ik wil dat de leerlingen zichzelf leren kennen en hun eigen pad bewandelen. We betrekken wie dat wilt ook bij onze artistieke creaties en begeleiden geïnteresseerde leerlingen doorheen de danswereld om hen mee te lanceren. Het dansforum is in de eerste plaats een toegangspoort. Hoe ver je wilt doorgroeien kies je zelf.'

ZONNESCHIJN

De aandacht voor de ontwikkeling van het individu wordt in heel de organisatie doorgetrokken. Respect voor ieders persoonlijkheid staat centraal. 'Ouders zeggen vaak dat hun kinderen bij ons niet enkel leren dansen, maar dat ze ook zelfvertrouwen krijgen doordat ze zich goed voelen in de groep. Leerlingen mogen zichzelf zijn, ze leren van hun medeleerlingen en gaan ermee in dialoog. Wij omarmen diversiteit. We vinden dat een meerwaarde voor onze dansers. Het

is bijvoorbeeld belangrijk om duiding te geven bij de roots van de dansstijlen die we aanleren en van de mensen die meedansen. Neem breakdance en hip hop. Wij leren dat voor het merendeel aan blanke jongeren aan, maar die dansstijl kent zijn oorsprong bij de onderdrukte zwarte gemeenschappen in Amerika. We willen dat onze leerlingen zich daarvan bewust zijn en zoeken lesgevers die met hun twee voeten in die geschiedenis staan. Die zoektocht is belangrijk voor ons dansplatform, maar ook relevant voor de hele samenleving. Respect voor het individu, zijn persoonlijke ontwikkeling en authenticiteit, van welke afkomst of achtergrond je ook bent, is essentieel voor een leefbare waarin je individueel en collectief kan groeien.'

Wallyn, afgelopen zomer aangesteld als algemeen directeur van Zinnema, Vlaams huis voor Amateurkunsten in Anderlecht, merkt dat zijn initiatieven aanslaan. In het bemiddelde, blanke Meise heeft On The Roof een trouw publiek dat zijn visie rond authenticiteit en diversiteit deelt. 'De groep groeit. Dat is fijn, want 'na zonneshijn komt zonneshijn' zoals onze slogan luidt. Het team wil verder uitgroeien tot een platform dat representatief is voor een evoluerende maatschappij, een bruisende plek waar iedereen zich welkom voelt.'

 ontheroofvzw.wixsite.com/ontheroofvzw

‘Een stukje van ons verleden

In 2003 richtte Luc De Wilder de heemkundige kring Machala op. Vijftien jaar later telt de vereniging 350 leden en organiseert ze heel wat activiteiten. ‘Om terug in de tijd te gaan, maar ook en vooral om mensen samen te brengen.’

TEKST Wim Troch • FOTO Filip Claessens

W ie in Machelen door de Camille Françoisstraat loopt, zal niet vermoeden dat achter een van de onopvallende gevels tot voor kort het kloppende hart van heemkundekring Machala schuilging. In een schuurtje naast de advocatenpraktijk van Luc De Wilder vergaderden de bestuursleden van Machala zo'n vijf tot zes keer per jaar. En dat is best toepasselijk. ‘Dit was vroeger de boerderij van Joanna Turcksin, beter bekend als Woinke Turck’, vertelt De Wilder. De Machelse stierf in 2002 op 112-jarige leeftijd. Daarmee is ze tot op vandaag de oudste Belg ooit.

De heemkundige kring ging van start in 2003, onder impuls van huidig voorzitter Luc De Wilder. ‘Ik was geïnteresseerd in de geschiedenis van ons dorp. Ik ben hier in 1964 geboren toen Machelen er helemaal anders uitzag dan vandaag. De voorbije vijftig jaar is de open ruimte volgebouwd, oude gebouwen afgebroken, drukke verkeersassen aangelegd. Machelen heeft geen museum en ik vond het jammer dat er zo weinig over de geschiedenis van ons dorp te vinden was. Ik wil een stukje van ons verleden levend houden. Niet om terug in de tijd te gaan of om te klagen dat vroeger alles beter was, maar wel om mensen samen te brengen.’

‘De heemkunde is eigenlijk een manier, een alibi om mensen met elkaar te laten praten, vaak nog in het Machels dialect, dat dreigt te verdwijnen. Het zijn mensen die hier geboren en getogen zijn, maar ook mensen die hier nog maar pas wonen. Daarom

levend houden'

organiseren we elk jaar onze Machala Dag. Die staat in het teken van een thema, zoals 'Machelen in de jaren 70' of 'Verenigingen en hun vlaggen'. We tonen dan foto's en voorwerpen, maar het moet toch vooral een gezellige dag zijn waarop iedereen eens kan binnenlopen en een praatje slaan met andere Machelaars. Daarom hebben we bijvoorbeeld al enkele eigen biertjes uitgebracht en daarom doen we ook mee aan de kerstmarkt.'

NIEUW LOKAAL

In het Machala-lokaal hangen oude foto's, vaak van verdwenen gebouwen, en vergeelde affiches, maar er staan ook verpakkingen van lokaal geproduceerde producten van uit de tijd dat Machelen met Vilvoorde nog een echte industriële as vormde. Nog eventjes, want onlangs kreeg Machala goed nieuws.

'Heemkunde is een alibi om mensen met elkaar te laten praten.'

'We hebben van de gemeente een nieuw plekje gekregen: de oude conciërgewoning aan het kerkhof. Die zal van pas komen. Nu hebben we de ruimte niet om alles een plaats te geven of mensen te ontvangen. Ik nodig hier elk jaar de leerlingen van de lagere school uit zodat ze kennis kunnen maken met het Machelen van toen. Enkele oudere bestuursleden vertellen de Machelse jongeren dan allerlei verhalen.'

Een tijd geleden werd bekend dat zaal Nova afgebroken zou worden om plaats te maken voor een appartementsgebouw. Dat was niet naar de zin van de talloze verenigingen die gebruik maken van het complex. Er werd een petitie gestart en voorlopig is er de garantie dat het gebouw in 2019 niet gesloopt zal worden. 'Het verdwijnen van de Nova zou een ramp betekenen voor het verenigingsleven, maar ook vanuit historisch en architecturaal oogpunt zou het een spijtige zaak zijn', vertelt De Wilder. 'In Vogelsang in Duitsland is een gelijkaardige zaal erkend als Unesco-werelderfgoed, maar in Machelen zouden we die willen afbreken. Dat kan toch niet.'

BEZWAAR

De heemkundige kring heeft dus ook een rol als waakhond. 'Machelen heeft niet veel waardevol patrimonium meer. Wat er nog is, moeten we absoluut beschermen. Daarom hebben we ook actie gevoerd voor de Beaulieuwijk. We hebben bezwaar ingediend tegen de afbraak van enkele mooie villa's uit de jaren 20. Volgens de laatste berichten heeft zowel de gemeente als de provincie de bouwvraag van de projectontwikkelaar verworpen en blijft de Beaulieuwijk dus zoals ze nu is. Zo ben ik dus bijna elke dag met Machala bezig. Het is een fijne vrijetijdsbesteding.' Wat brengt de toekomst? 'In 2017 hebben we tijdens Kunst in Beaulieu in het kasteel Beaulieu een 'eettafel' georganiseerd voor onze leden. Daar is veel volk op afgekomen. Het zou fijn zijn als we nog eens zo iets extra zouden kunnen organiseren. Een tentoonstelling met werken van schilders uit Machelen bijvoorbeeld.'

'MAINTENIR EN VIE UNE PARTIE DE NOTRE PASSÉ'

En 2003, Luc De Wilder fonda le cercle local Machala. Quinze années plus tard, l'association compte 350 membres et elle organise de multiples activités. 'Machelen n'a pas de musée et je trouvais regrettable d'avoir si peu d'informations sur l'histoire de notre village. Je souhaite maintenir en vie une partie de notre passé. Non pas pour remonter dans le temps ou pour se lamenter en prétendant que c'était mieux avant, mais pour rassembler les gens. Nous organisons chaque année une journée thématique. 'Machala a également une fonction de 'chien de garde'. C'est ainsi que le cercle local a soutenu l'action de protestation contre la démolition de la salle Nova et elle a mené une action pour préserver le quartier Beaulieu. 'Machelen ne possède presque plus de patrimoine de grande valeur. Nous devons absolument protéger ce qui subsiste.'

Boek over Hallerbos

Onlangs verscheen een boek over het intussen zowat wereldberoemde Hallerbos. Alweer. En toch. Heel wat schrijvers en fotografen zetten hun beste beentje voor om een uitgebreid en divers werk te maken dat ongetwijfeld in de smaak zal vallen van heel wat geïnteresseerden. Het Hallerbos, dat zijn natuurlijk die betoverende boshyacinten, maar in dit boek komen veel meer facetten aan bod. Gelukkig maar, want het Hallerbos daartoe reduceren is het bos tekort doen. Dit middelgrote bos van meer dan vijfhonderd hectare is veel meer dan de hyacinten. Dat kom je te weten in deze verzorgde publicatie.

Over de stijl, de layout en het taalgebruik zullen de meningen ongetwijfeld uiteenlopen. Je zal voor jezelf moeten uitmaken wat jij ervan vindt. Voor wat de foto's betreft: idem dito. Wat mij betreft, zitten er toch wat te veel tussen die onscherp zijn of te donker afgedrukt. Dat hoeft de pret van het lezen en kijken niet te bederven, maar dat facet had wat meer aandacht mogen krijgen. Soms begrijp ik de fotokeuze ook niet zo goed. Dan heb je eens een plek in Vlaanderen waar je kalktuffen travertijnvorming met je eigen ogen kunt zien, en dan is daar eens aandacht voor in de tekst, maar dan staat er geen afbeelding bij om dit bijzonder natuurfenomeen in al zijn glorie te duiden. Jammer.

Verder verdient dit boek niets dan lof, want het brengt de natuur en de geschiedenis van dit bijzonder gebied dicht bij de mensen. Dat is verdienstelijk. Hier komen eindelijk eens andere aspecten aan bod dan die van de platgetreden paden uit de meeste teksten en publicaties. Daar zit het uitgebreide schrijvers- en fotografenkorps uiteraard voor veel tussen.

TEKST Herman Dierickx

i Het Hallerbos, verschillende auteurs, uitgegeven door Natuurpunt Halle, 39,99 euro.

Twee generaties onder één dak

‘Positief voor beide generaties’, stelt Karine Devillers, die momenteel haar woning in Zellik ombouwt tot een zorgwoning. De belangstelling voor zorgwoningen neemt hand over hand toe.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Na haar scheiding keerde de vijftigjarige Devillers van Mollem terug naar haar woning in Zellik, waar ook haar ouders wonen. Door de nieuwe gezinssituatie was er in het huis behoefte aan meer woon- en leefruimte. ‘Samen met de architect ontwierp ik de plannen voor de uitbreiding. De verbouwingswerken zijn in uitvoering. In

de aanbouw met een plat dak komt er voor mijn ouders op het gelijkvloers een slaapkamer, een badkamer, een living en een salon. De keuken, de bergruimte en de garage zijn gemeenschappelijk’, vertelt ze. Op die manier hebben zowel Karine en haar dochter als haar ouders hun eigen aparte leefruimten en behoudt ieder zijn privacy. ‘Dankzij de ver-

bouwing krijgt ook mijn dochter een ruimere kamer met dressing. Met de gemeenschappelijke ruimten blijft ons onderlinge contact gegarandeerd. Een transparante glazen schuifdeur scheidt de twee wooneenheden van elkaar.’

DUURZAAM

Devillers groeide op bij haar grootouders omdat haar beide ouders doof zijn. Haar grootouders leerden haar praten, maar ze heeft een nauwe band en een goede verstandhouding met haar gehandicapte ouders. De communicatie via gebarentaal verloopt vlekkeloos. De bestaande woning en ook de aanbouw zijn afgestemd op de handicap. Als iemand bijvoorbeeld aanbelt, floept in alle leefruimten een licht aan. ‘Ik koesterde al een lange tijd het idee om samen te wonen met mijn ouders, ook al toen ik nog getrouwd was. Mijn moeder is nu 79 jaar, mijn vader 82. Mijn ouders kunnen zichzelf behelpen. Mijn vader rijdt nog met de auto. De scheiding bracht mijn beslissing in een stroomversnelling om mijn woning om te bouwen en samen te wonen.’ De woning in een rustige woonwijk van Zellik leent zich daar perfect toe. ‘De nieuwe wooneenheid voor mijn ouders ziet uit op het groen in onze grote, gezamenlijke tuin. De aanbouw van 58 m² is opgetrokken in een duurzame, houten constructie. Op twee maanden tijd wordt de hele klus van de verbouwing geklaard.’

CONFORM STEDENBOUW

De aanbouw gebeurt volledig conform de stedenbouwkundige voorschriften. Binnen een eengezinswoning mag een ondergeschikte wooneenheid worden gecreëerd, die maximum een derde van het totale bouwvolume bedraagt. Er geldt ook een meldingsplicht voor mensen die hun woning ombouwen of herinrichten tot zorgwoning. De gemeente houdt dat register bij. Devillers krijgt een premie van het Vlaamse Gewest voor het ombouwen van haar woning tot zorgwoning. Ze is opgetogen over de informatie en het advies van het woonloket en de samenwerking met andere betrokken gemeentelijke diensten in Asse en

Brandnetel

EN

TWO GENERATIONS UNDER ONE ROOF

The rapidly growing interest in assisted living facilities is a positive development for both generations, according to Karine Devillers, who is currently converting her home in Zellik into such a home, in full compliance with urban standards. A secondary living unit may be created within a single-family home, provided it does not exceed one third of the total structural volume. There is also a notification requirement. The Flemish Region has awarded Karine a grant to convert her home into an assisted living facility. She is delighted with the information and advice she has received from the housing information desk and the cooperation she has enjoyed with other relevant municipal services in Asse. She is constantly singing the praises of the assisted living home as an alternative form of accommodation.

ze is heel enthousiast over de zorgwoning als alternatieve woonvorm. 'Grootouders kunnen af en toe oppassen op hun opgroeiende kleinkinderen. Bovendien kunnen (groot)ouders zo lang mogelijk in de eigen vertrouwde woning blijven wonen en moeten ze veel minder snel hun intrek nemen in een woonzorgcentrum. Later zou ik zelf graag met mijn dochter een zorgwoning delen.'

IN DE LIFT

'Het is moeilijk een exact cijfer te geven van het huidige aantal zorgwoningen. In het verleden was er geen meldingsplicht, maar ondanks de huidige verplichting meldt lang niet iedereen dat hij zijn woning heeft omgevormd tot zorgwoning', zegt Julie De Cooman van het woonloket in Asse. 'Er is een groeiende belangstelling voor alternatieve woonvormen, zoals zorgwoningen en co-housing. Meer mensen willen kleiner wonen of samenhuizen. Onder de alternatieve woonvormen is de zorgwoning beslist de populairste formule. In Asse krijgt het woonloket hierover geregeld vragen om informatie.'

Als er één plant is die iedereen kent, is het wel de brandnetel.

Niet omdat het zo'n mooie plant is of door zijn kleurrijke aantrekkelijke bloemen, maar omdat iedereen er zich al wel eens aan geprikt heeft.

TEKST Tine Maenhout

Brandnetels zien er niet bijzonder mooi uit en bovendien prikken ze met een vervelend, jeukend gevoel als gevolg. Nochtans is de brandnetel een zeer vaak voorkomende plant en hebben we er heel wat voordeel bij om hem ook putje winter gewoon uit de berm plukken, want brandnetels zijn heel gezond.

KLEINE EN GROTE

De bekendste brandnetel is de grote *Urtica dioica*. Deze plant kan stengels hebben tot twee meter. De bladeren zijn relatief groot en behaard. Het zijn deze haren die de brandnetel geveesd maken. In de breekbare punt zit het sap dat sterk irriterend werkt op de huid. In de winter is er van de grote brandnetel niets te zien omdat de plant zich in de grond heeft teruggetrokken. De kleine brandnetel staat de hele winter gewoon bovengronds, tenzij het heel hard vriest. De kleine brandnetel is niet alleen veel kleiner, hij heeft ook kleinere bladeren en hij is nog sterker behaard. Hij is veel krachtiger dan de grote brandnetel en bevat meer gezonde voedingsstoffen.

TOPJE

Brandnetel is bij uitstek een groene plant, wat wil zeggen dat er veel chlorofyl aanwezig is en de plant rijk is aan vitaminen en mineralen. Vooral ijzer, wat de plant voedzaam en gezond

maakt. In de winter, wanneer er weinig vers gekweekte groenten van het seizoen verkrijgbaar zijn, biedt jonge brandnetel een waardevolle aanvulling op de beschikbare voeding. De concentratie aan geneeskrachtige stoffen is het hoogst in de top van de plant. Brandneteltoppen kunnen op veel manieren worden gebruikt. Ze worden in de soep verwerkt of in gemengde gerechten. Eens gekookt verliezen de bladeren snel hun prik, omdat de brandharen beschadigd raken tijdens de bereiding en hun inhoud dus niet meer in contact kan komen met je huid. De jonge brandnetel kan opgediend worden in salade. Het is wel verstandig de salade vóór gebruik goed te mengen met een dressing om de meeste brandharen te breken. De jonge scheutjes van de verse brandnetel worden ook bereid zoals spinazie of zuring in puree en in hartige taarten en quiches.

PASTA MET BRANDNETELSAUS

- vergiet vol brandneteltopjes
- olijfolie
- 1 ui
- 1 teen knoflook
- peper en zout
- nootmuskaat
- 1 ½ dl room
- 200 g belegen of oude geraspte kaas
- pasta (macaroni of spaghetti)

BEREIDING

Doe de brandneteltopjes een paar seconden in een pan met kokend water. Giet af in een vergiet. Fruit de gesnipperde ui in de olijfolie. Snijd de brandneteltopjes fijn. Doe die samen met de gesnipperde knoflook bij de ui en laat een paar minuten pruttelen. Breng op smaak met peper, zout, wat geraspte nootmuskaat en room. Serveer met de geraspte kaas bij een gare pasta.

Wat als **privacy** niet meer bestond?

Choreograaf Ehsan Hemat presenteert zijn eerste eigen choreografie als een waarschuwing. Beseffen we wel hoeveel we van onze privacy prijsgeven? Welk scenario gaan we daarmee tegemoet? *I put a spell on you* is een beklemmend toekomstbeeld in dans en beweging.

TEKST Ines Minten • FOTO Filip Claessens

Drie dansers bewegen in een donkere wereld waarin alles en iedereen wordt gezien en gecontroleerd. Onderling contact wordt meedogenloos bestraft. Te pas en te onpas vliegt een kleine, zwarte drone de scène op. Een aibaar karakter hebben die tuigen nooit, maar deze heeft een wel bijzonder akelig aura. Ze bedreigt, oordeelt en veroordeelt. Ontsnappen is onmogelijk. Een voor een scant de drone de dansers. In een eindeloos rollende reeks data vindt ze een match: hun foto's en persoonsgegevens verschijnen groot op het scherm. 'Dadelijk is het mijn beurt', vrees je. En bijna verwacht je dat ze ook jouw gegevens zal achterhalen en te grabbel gooien.

HET OOG ZIET ALLES

De drone-die-alles-ziet geeft de voorstelling een futuristisch, dystopisch tintje. Maar zo veraf lijkt het toekomstbeeld nu ook weer niet. Daarvoor zijn camera's en drones al veel te ingeburgerd in onze samenleving. Tegelijk klinken er echo's van allerhande oudere Alziende Ogen door. Denk aan Big Brother, *who is watching you...* van George Orwell. Of aan een God die alles weet en ziet, en evengoed beoordeelt en veroordeelt. De ene vorm van controle heeft haast naadloos plaatsgemaakt voor een volgende.

Aan *I put a spell on you* is een minutieus onderzoek voorafgegaan. Hemat verdiepte zich in alles wat met privacy, data en controle te maken heeft. 'We geven onze privacy heel snel en gewillig op. En niemand lijkt er wakker van te liggen wat er met al die gegevens gebeurt. Natuurlijk gaan we er niet van de ene dag op de andere aan dood, maar het is een onmiskenbaar probleem. Onze kinderen zullen nooit weten wat privacy betekent.'

De choreograaf geeft een voorbeeld uit zijn geboorteland, waar de overheid het internet afschermt met een van de sterkste firewalls ter wereld. 'De Iraniërs omzeilen de filters massaal, door hun smartphone bijvoorbeeld verbinding te laten maken via Russische proxy servers. Nie-

mand vraagt zich af wat er gebeurt met alle informatie die die intussen opslaan. Wie doet dat, en met welk doel? Iemand heeft er ongetwijfeld baat bij.'

COMMUNICATIE BREEKT AF

Communicatie en contact, of het gebrek eraan, vormen een tweede cruciaal probleem in de wereld van *I put a spell on you*. Wanneer de personages protesteren, of op zijn minst hun verhaal proberen te doen, doet de controlerende drone hun woorden stokken of vervormen. Stukje bij beetje wordt zo hun menselijkheid weggenomen. De voorstelling gebruikt drie talen: Perzisch, Japans en Engels. Meestal krijgen het Japans en het Perzisch Engelse ondertiteling, maar op een gegeven moment valt die weg. Zo wordt ook de communicatie met het publiek verstoord. Door dit soort subtiele links naar de toeschouwer doet het probleem des te reëler en nabij aan.

GLOBALE FRUSTRATIE

I put a spell on you is begonnen met een bewegingsonderzoek. Hemat vroeg zich af of dansers uit verschillende maatschappijtypes ook anders zouden reageren wanneer hij ze bewegingen liet uitvoeren gebaseerd op isolatie en beperking. Dat bleek niet zo te zijn. 'We hebben een periode in Iran gerepeteerd, waar ik ben opgegroeid, en vervolgens in Brussel, waar ik nu tien jaar woon', legt hij uit. In Iran gelden strikte regels en wetten. De autoriteiten zeggen je heel precies wat mag en wat niet. In een zogenaamd vrije maatschappij zoals in België denken we dat we doen wat we willen, maar uiteindelijk laten we ons al te gemakkelijk sturen door het dictaat van markt en adverteerder. 'In de studio bleek dat alle dansers, waar ze ook vandaan kwamen, met frustratie op dergelijke beperkingen van hun bewegingen reageerden. Het werkte voor iedereen precies hetzelfde.'

Nadat Hemat ook nog eens van personen met diverse culturele achtergronden dezelfde analyses kreeg van zijn bewegingsonderzoek, besloot hij er een voorstelling van te maken. 'Toen ze me allemaal zeiden dat er een stuk in zat, dacht ik bij mezelf: *Waar wacht je nog op? Begin eraan!*'

ZA • 8 DEC • 20.30

I put a spell on you

Ehsan Hemat

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Het beest in jou

THEATER **Tom Van Dyck.** Een naam die je waarschijnlijk spontaan linkt aan het personage Alain Van Dam van de serie *Het Eiland*. De hinnikende lach van Alain was inderdaad een lach om niet te vergeten. Tom Van Dyck is niet alleen acteur, hij runt, samen met zijn echtgenote en actrice Alice Reys, het productiehuis Toespijs. Samen schrijven ze scenario's voor film en tv en maken ze theaterproducties waarin ze zelf regisseren en/of acteren. Zoals in hun nieuwste theaterproductie *Het beest in u*. In deze theatermonoloog probeert Van Dyck in zijn rol van Transhumaan Mentor ons als mens wat wijzer te maken en ons inzichten mee te geven waarmee we een gelukkiger en succesvoller leven kunnen leiden. En hij doet dat door ons aandachtig naar

de leef-, denk- en doepatronen van dieren te doen kijken.

Zelf heeft hij als Transhumaan Mentor heel wat onderzoek naar de leefpatronen van dieren gedaan. Twintig jaar observeerde hij dieren in de meest uiteenlopende situaties. Zijn bevindingen onthullen alvast dat we veel dichter bij de dieren staan dan we willen toegeven. We kunnen dit ontkennen of we kunnen ervan leren. Met Van Dyck leer je het beest in jou beter begrijpen. En was het niet Socrates die zei dat zelfkennis het begin van alle wijsheid is? • ND

DO • 31 JAN • 20.15

Het beest in u

Tom Van Dyck

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Kerst op zijn Tsjechisch

KLASSIEK In een klein Tsjechisch dorp ligt **Jakub Jan Ryba** begraven. Hij pleegde zelfmoord. Ryba – in het Tsjechisch vis, negen op de tien Tsjechen eten op kerstavond karper – was componist en organist. Hij schreef een 1.400 muziekwerken, waarvan de meeste een heel vrolijk karakter hebben. Zo ook de *Missa Pastoralis Bohemica*, beter bekend als de *Kerstnachtmis*, voor solistenkwartet, koor, orgel en orkest. Wat bezielde de man om in 1815, op 49-jarige leeftijd, een eind aan zijn leven te maken? Ryba, vader van dertien (!) kinderen, was een intelligente man, hij was een voorstander van de verlichting, sprak zes talen en las graag antieke filosofen. Toch bracht hij zijn leven door in een dorp met een kleinburgerlijke mentaliteit.

Als opwarming voor de pauze worden naast werken van Mozart en Zon Herbeck, enkele bekende kerstliederen gebracht. De achtdelige *Kerstnachtmis* is intussen een symbool van de Tsjechische kerst geworden en is tot op vandaag bijzonder populair, niet alleen in Ryba's geboorteland maar ook bij ons. Het werk is zeer melodieus met een scheut naïviteit en volkse inslag, een streling voor het oor. Voor de uitvoering, in het Tsjechisch, zorgt het vocaal ensemble Cantuva uit de Druivenstreek, in 1995 door Marc Verboomen opgericht. De vier solisten en het koor worden door het kamerorkest Chapelle de Lorraine begeleid. Het orkest kreeg zijn naam naar het voorbeeld van Prins Karel van Lorreinen die vaak in Brussel en Tervuren vertoefde. Het orkest is actief sinds 1987, concertmeester is de violist Bert Van Laethem. Het geheel staat onder leiding van Verboomen. • MC

VR • 21 DEC • 20.30

Tsjechische kerstnachtmis

Chapelle de Lorraine & Cantuva

Dilbeek, Sint-Therisiakerk, 02 466 20 30

Gewoon een meisje

FILM Er is al veel inkt gevloeid over het debuut van **Lukas Dhont**, die in de prijzen viel in Cannes, Londen en Gent, en de film is de aandacht meer dan waard. Het is indrukwekkend hoe de nog altijd maar 27-jarige regisseur moeilijke onderwerpen aansnijdt zonder te vervallen in clichés of sentimentaliteit. Vanaf de eerste seconde ben je geïntrigeerd door Lara, een meisje dat ballerina wil worden maar geboren is in een jongenslichaam. Het is verfrissend hoe de genderthematiek in beeld wordt gebracht. Lara's

In de verf gezet

KIDS Plock klinkt een beetje als Pollock. En dat is geen toeval, want in dit letterlijk spetterende stukje beeldend circus-geluidstheater wil de acrobaat Camiel tegelijk ook een schilder zijn à la Jackson Pollock. Dat wil zeggen: hij wil verschillende kleuren verf op niet zo nauwkeurige maar wel artistieke wijze op grote doeken lanceren en kijken wat dat oplevert. Druipen, gieten, spatten, smijten... zelfexpressie krijgt een nieuwe dimensie in dit stuk waarin niet alleen emmers, kwasten en stokken, maar het hele draaiende, springende, tollende lichaam in de strijd wordt gegooid. Een kostelijk spektakel voor kleuters die graag buiten de lijntjes kleuren en geen schrik hebben van een likje verf op hun neus. • MB

ZO • 2 DEC • 14.00 EN 16.00

Plock! (+4j)

Grensgeval

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

Zolang hij niet zichzelf kent

THEATER Als kind, toen er nog geen sprake was van tv, verzamelden de mensen zich rond **Koenraad Tinel** en vroegen ze hem tekeningen te maken. Zoveel jaar later tekent hij live op de scène, die hij deelt met **Josse De Pauw** en het **SPECTRA ensemble**. Dat livemuziek, vertel- en schilderkunst elkaar perfect aanvullen, bewezen De Pauw en Tinel eerder al met LARF. Voor *Zolang hij niet zichzelf kent* liet het duo zich inspireren door het verhaal van Narcissus. De Pauw vertelt op het ritme van Tinels penseel en SPECTRA speelt nieuwe muziek van componist **Frederik Neyrinck**.

Twee millennia nadat Ovidius ze neerschreef, heeft de mythe van Narcissus nog niets van haar glans verloren. Bij elke hervertelling sijpelt een stukje van de verteller door in het verhaal, dat zo telkens een nieuwe laag krijgt. De jongste jaren graaft beeldhouwer en tekenaar Tinel in de oerverhalen van de mensheid. Zo kwam hij uit bij Ovidius, die hij nooit eerder had gelezen. Het verhaal over Narcissus bleef plakken, misschien omdat (zelf)reflectie tot de dagelijkse opdracht van de kunst-

naar behoort. Of omdat de confrontatie met het eigen spiegelbeeld niet altijd eenvoudig is. • LVL

DO • 10 JAN • 20.30

Zolang hij zichzelf niet kent

Josse De Pauw/ Koenraad Tinel/ Spectra
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

omgeving steunt haar, het grootste gevecht is niet met haar omgeving maar met zichzelf, want net als alle pubers worstelt ze met het vormen van een identiteit. Het liefst van al wil ze een gewoon meisje zijn. De manier waarop de jonge danser **Victor Polster** gestalte geeft aan Lara is ronduit verbluffend. Voeg daarbij het mooie camerawerk van **Frank Van den Eeden** die Lara heel dicht op de huid zit en je kan niet anders dan meegezogen worden in dit verhaal. Op naar de Oscars. • **LV**

Girl

DI • 18 DEC • 18.30 EN 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 9 JAN • 20.30

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Hoe het sterven overal anders is

VORMING Met *Last days* voltooit **Lieve Blancquaert** haar drieluik over de grote momenten in een mensenleven en hoe die overal ter wereld worden beleefd: de geboorte, de liefde en de dood. In het sterven zijn we allemaal gelijk, en toch verschilt onze omgang met ouder worden en afscheid nemen enorm. Wie de reeks op één volgde, kon zien hoe de fotografe en haar ploeg er opnieuw in slagen om mooie, pakkende verhalen te vertellen die helemaal niet triest stemmen. In de woorden van Blancquaert: 'Bij ons is de dood misschien nog altijd een taboe, maar

in veel culturen mag er om gelachen worden of is het zelfs een reden tot feesten.'

Net zoals met *Birth day* en *Wedding day* brengt Blancquaert ook een fotoboek uit en doet ze verschillende theaters aan in Vlaanderen. Daar gaat ze nog dieper in op de overtuigingen die leven in verschillende culturen en religies, en de verhalen die ze ontzette aan vrolijke eeuwelingen, rouwenden, goeroes en grafdelvers. Van de kranige 100-plussers in Japan en de Indiërs, wiens enige hoop op verlossing is te sterven in Varanasi, tot de Ghanezen die elkaar overtreffen met heuse begrafenisfestivals. De fotografe verruimt onze blik door de juiste vragen te stellen en te tonen dat het ook anders kan. • **LV**

ZA • 26 JAN • 20.30

Last Days

Lieve Blancquaert
Hoeilaart, GC Felix
Sohie, 02 657 05 04

Toon Tellegen getoond

De Maan in Mechelen bestaat zeventig jaar. Wat eerst een poppentheater was, heet nu een Beeldsmederij, waar poppenmaker en derde generatie bezieler **Paul Contryn** met zijn interessante samenwerkingen en tekstkeuzes de vinger aan de pols van het hedendaags theater houdt. Na een eerder succes met het gelijknamige *Pjotr en de Wolfski*, toen met de vertelstem van Bruno Vanden Broecke, werkt **De Maan** nu samen met acteur Tom Van Dyck. Hij sprak mee de klankband in voor *De tuin van de walvis*, een stuk dat is gebaseerd op het gelijknamige boek van de Nederlandse meester van de hedendaagse dierenfabel: Toon Tellegen. Wat wil het geval? Een walvis voelt een zeker gemis en had graag een tuin op zijn rug gewenst. Hij vraagt aan de sprinkhaan hoe hij dat moet aanpakken en slaagt wonderwel in zijn opzet. Of is het uiteindelijk toch niet zo'n goed idee om als walvis over een tuin te willen beschikken? Een beeldende theaterfilm over veel hebben maar nog meer willen. • **MB**

ZA • 12 JAN • 15.00

De tuin van de walvis (+5j)

Beeldsmederij De Maan
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

Ban Eik

WEZEMBEEK-OPPEM Goede architectuur is steeds een complex samenspel van ruimtelijke, technologische, economische, maatschappelijke en, vandaag ook, duurzame factoren. In 1959 sleepte de sociale woonwijk Ban Eik daarom de eerste Nationale Architectuurprijs in de wacht. Ze werd gezien als een modelwijk. Negen van de vijftien hectare grond werd in deze *parkwijk* voorzien voor publiek groen. Voor de woningen ontwierp Groupe Structures een beperkt aantal typologieën van een modernistische, sobere strakheid. Met types voor kleine en grotere eengezinswoningen met bijhorende tuin werd het ruimtelijk plan uitgetekend met in het midden twee appartementsgebouwen van elf bouwlagen. Kleine straten en wandelpaadjes verbinden de wooneenheden. Daartussen liggen publieke groenzones met grasvelden en een grote variëteit aan bomen. In het centrum waren de collectieve voorzieningen zoals een winkel, een lagere school, jeugdlokale en recreatieruimte gevestigd. Het gebruik van vaste typologieën maakte prefabconstructie, in die tijd een heel nieuwe constructiemethode, mogelijk. De betonnen bouwelementen werden op de werf in vormen gestort en vervolgens gemonteerd. Men gebruikte ook *bloc-châssis*, zelfdragende houten raamkaders voorzien van panelen, luiken en dorpels. Door de besparingen op de kost van de ruwbouw konden volledig uitgeruste en toch goedkope woningen gerealiseerd worden, voor kopers of huurders. De combinatie van hoog- en laagbouw werkt nog steeds. De uniformiteit van de woningen met verschillende kleuraccenten per cluster is fijn en rustgevend. Op de wandelpaadjes tussen de bomen en grasvelden is het aangenaam toeven. • TDW

Publiek aan zet

VARIA Vier dagen, vier voorstellingen, twee huizen, één publiek. Met het *Publik Festival* programmeren CC Strombeek en Westrand samen voorstellingen die door het publiek op een andere manier worden beleefd dan gewone voorstellingen. Voor een keerje zitten de toeschouwers dus niet stil op een rijtje in het donker, maar maken ze deel uit van de creatie. *Wat (niet) weg is* van **Fien Leysen**

kan worden gezien in een intieme setting.

Huis van **Inne Goris** is een levensgrote, maar knusse installatie waar de bezoekers in rondlopen terwijl ze op de koptelefoon naar een verhaal worden beleefd dat ofwel vanuit het standpunt van de moeder ofwel vanuit het standpunt van het kind wordt verteld. Met *Go Figure Out Yourself* maakte choreograaf **Wim Vandekeybus** een soort happening, waarin de grens verwaagt tussen de vijf dansers en de toeschouwers die door hen op sleeptouw worden

genomen op een bewogen reis. En *Solidariteit* van **Maelstrom** is een voorstelling met tekst, beeld en muziek die zijn eigen onderwerp in de praktijk brengt. Ze komt tot stand door de solidariteit tussen makers en het publiek, dat vooraf antwoorden geeft op vragen waar de vier makers mee aan de slag gaan. • MB

17 TOT 20 JAN

Publik Festival

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Songs van hart naar hart

MUZIEK *Night Prayer*, de titel van het album dat **Jasper Steverlinck** in het voorjaar uitbracht, gaf het meteen aan: dit album is een collectie van intieme nummers van een songwriter die er niet voor terugschrikt om zijn kwetsbare kant te tonen en je zo als luisteraar weet te raken. Hij doet dit met zoveel naturel waardoor zijn optreden iets heel puurs krijgt. Wanneer hij songs als *Broken*, *Here's to love*, *Our love got lost* brengt, voel je dat ze doorleefd zijn. Dat ze recht uit het hart komen en op een heel eigen manier de weg naar het hart van het publiek weten te vinden. Dat de zanger met dit album een gouden plaat in ontvangst mocht nemen, is verdiend. Steverlinck heeft er als muzikant al vele jaren hard werken opzitten. Hij ging door

een boeiend groeiproces dat hem steeds dicht bij zijn essentie bracht. Vandaag slaagt hij, als een echte singer-songwriter, erin die essentie te vertalen naar songs die je doen stilstaan. Songs waarbij je best even gaat zitten en de tijd neemt om ze binnen te laten komen. Op donderdag 10 januari kan je dat in Het Bolwerk in Vilvoorde doen. Op die donkere winteravond in het nieuwe jaar ben je met Steverlinck alvast in goed gezelschap om het oude los te laten en plaats te maken voor het nieuwe. • ND

DO • 10 JAN • 20.30

Night Prayer Tour

Jasper Steverlinck

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

PODIUM

THEATER

VR • 7 DEC • 20.30

Risjaar Drei

Toneelhuis/ Olympique Dramatique
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 8 DEC • 20.00

Olivetti 82

Theater Malpertuis/ Bob De Moor &
Erik Verpaele
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

8 EN 9 DEC • 20.00

Jacques' monoloog

Tierlantijn
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA • 15 DEC • 20.30

Een inspecteur belt aan

Logeio
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA • 15 DEC • 20.30

Gesprek met de regen

Het Nieuwstedelijk
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 20 DEC • 20.30

Twee zielen, drie levens, zes mensen

Kolonie MT
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

DO • 20 DEC • 20.00

Marx

Stefaan van Brabandt/
Johan Heldenbergh
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DO • 20 DEC • 20.30

How to build a home

De Nwe Tijd
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR • 4 JAN • 20.15

Stilte, wij draaien!

Logeio
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO • 9 JAN • 20.30

Total Reset

Anke Jochems
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 10 JAN • 20.30

Zolang hij zichzelf niet kent

Josse De Pauw/ Koenraad Tinel/
Spectra
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 11 JAN • 20.30

Biecht

Raf Walschaerts
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

11 EN 12 JAN • 20.00

Perhaps all the Dragons

Berlin
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 24 JAN • 20.00

Huisvrouwmonologen

Bronzwaar, Maerevoet & Béatse
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

DO • 24 JAN • 20.30

N9

Theatergezelschap Vagevuur
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DO • 24 JAN • 20.30

Het Bezoek

De Roovers/ Transparant
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 25 JAN • 20.30

Cerebro

Rode Boom
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA • 26 JAN • 20.00

Gonzo

Abattoir Fermé
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 31 JAN • 20.15

Het beest in u

Tom Van Dyck
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

KIDS

ZA • 1 DEC • 14.00

Sinterklaas-speculaas (+3j)

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

Daar wordt aan de deur geklopt (+4j5)

Sinterklaas zingt
ZA • 1 DEC • 14.00
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
ZO • 2 DEC • 15.00

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO • 2 DEC • 15.00

De kleermaker van de Sint (4-10j)

De proefkonijnen
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZO • 2 DEC • 14.00 EN 16.00

Plock! (+4j)

Grensgeval
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 2 DEC • 10.00

Sinterklaas en de wakkere nachten (+5j)

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO • 2 DEC • 14.00 EN 16.00

Sinterklaashappening (3-9j)

Villa Verdraaid
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263
03 43

Winter (+3j)

Kapitein Winokio
ZO • 2 DEC • 15.00
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60
ZO • 13 JAN • 15.00
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO • 5 DEC • 14.00

Sinterklaasshow (+3j)

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

WO • 5 DEC • 13.00 EN 17.00

Pietenpaleis (+2,5j)

Sinterklaasfeest
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO • 9 DEC • 10.30 EN 13.30

Boom (+3j)

Tal en Thee

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

ZO • 9 DEC • 10.00

Coco (+5j) & Paw Patrol (+3j)

ontbijtfilms
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

ZA • 15 DEC • 19.00

Bangerik (+6j)

HetPaleis/ Abattoir fermé
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 16 DEC • 15.00 EN 16.30

Olleke Bolleke (+4j)

Theater Tieret
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO • 16 DEC • 15.00 EN 16.30

Nocturama (1-4j)

Theater De Spiegel
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZO • 16 DEC • 15.00

Bambole (+4j)

Theater FroeFroe
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

Incontri #2 (+5j)

Sprookjes Enzo & Progetto Bagliori
VR • 21 DEC • 19.30

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA • 19 JAN • 19.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 22 DEC • 19.00

Maquette, een thriller op schaal (8-12j)

Theater B&D
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

RISJAAR DREI (7/12)

GESPREK MET DE REGEN (15/12)

PLOCK! (2/12)

SINTERKLAAS EN DE WAKKERE NCHTEN (2/12)

ZA • 22 DEC • 15.00
Janneman Robinson & Pooh (+6j)
 familiefilm
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO • 3 JAN • 15.00 EN 17.00
Brrr (+4j)
 TG Graasland
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 3 JAN • 15.00
Gordon & Paddy (+4j)
 familiefilm
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR • 4 JAN • 15.00
Dilili in Parijs (+7j)
 familiefilm
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA • 12 JAN • 15.00 EN 17.00
Remember the Dragons (+11j)
 Berlin/ Kopergietry
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA • 12 JAN • 15.00
De tuin van de walvis (+5j)
 Beeldsmederij De Maan
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

ZO • 13 JAN • 10.30
Het lied van de zee (+7j)
 familiefilm
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Wit (+2j)
 Sprookjes Enzo
ZO • 13 JAN • 11.00 EN 16.00
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO • 20 JAN • 16.00
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO • 20 JAN • 15.00
Snow (+3j)
 Koekelbergse alliantie van knutselaars
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 27 JAN • 15.00
Klein Duimpje (+5j)
 Sprookjeszeno
 Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

ZO • 27 JAN • 14.30
K3 Love Cruise
 familiefilm
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

HUMOR

De schaamte voorbij
 Kamal Kharmach
ZA • 1 DEC • 20.30
 Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04
DO • 31 JAN • 20.30
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Van Peel overleeft 2018
ZO • 2 DEC • 20.30
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47
3 EN 4 JAN • 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
WO • 9 JAN • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43
ZA • 19 JAN • 20.30
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
WO • 23 JAN • 20.30
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

In blind vertrouwen (tirade 3)
 Stijn Meuris
WO • 5 DEC • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43
VR • 7 DEC • 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
ZA • 19 JAN • 20.30
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

DO • 6 DEC • 20.00
Wat een geluk
 Nele Bauwens
 Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DO • 13 DEC • 20.00
Levend & vers
 Wouter Deprez
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Bang van Dendocker
 Jens Dendoncker
DO • 13 DEC • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43
DO • 24 JAN • 20.00
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 14 DEC • 20.00
De Rodeo's
 Nigel Williams, Johnny Trash & Wouter Monden
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

Keukengeheimen
 Joost Van Hyfte
DO • 10 JAN • 20.15
 Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00
VR • 25 JAN • 20.00
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

VR • 11 JAN • 20.00
Het Xille werk
 Rob Vanoudenhoven
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

11, 12, 13, 18 EN 19 JAN • 20.00 EN 15.00
Tailleur pour Dames
 Kris Kras
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

VR • 18 JAN • 20.00
Charlatan
 Gili
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 18 JAN • 20.30
Even goede vrienden (try-out)
 Otto-Jan Ham
 Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

Content
 Sven De Leijer
VR • 18 JAN • 20.00
 Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24
VR • 25 JAN • 20.00
 Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

WO • 23 JAN • 14.00 EN 20.30
Café René
 Echt Antwaarps Teater
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

DO • 24 JAN • 20.30
Ja, maar eerst een diploma
 Adriaan Van Den Hoof
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DANS

ZA • 8 DEC • 20.30
I put a spell on you
 Ehsan Hemat
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA • 12 JAN • 20.30
Le Temps Perdu
 Isabelle Beernaert
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 12 JAN • 20.15
Het Zwanenmeer
 ballet en orkest Staatsopera Tatarstan
 Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

LITERATUUR

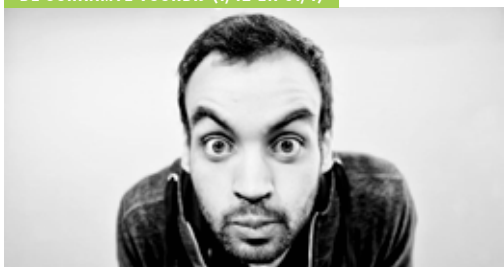
DO • 6 DEC • 20.15
Kaneelvingers
 BJO, Peter & Stefan Hertmans
 Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO • 9 DEC • 10.30
Stefan Hertmans
 Schrijvers op Zondag
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 25 JAN • 20.30
Blauwboek
 Peter Holvoet-Hanssen & Mauro Pawlowski
 Dilbeek, Dill'Arte, 02 466 20 30

DO • 31 JAN • 19.30
Gedichtendag 2019
 Carmen Michiels
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DE SCHAAMTE VOORBIJ (1/12 EN 31/1)

IN BLIND VERTROUWEN (5 EN 7/12, 19/1)

HET ZWANENMEER (12/1)

SENIOREN

4, 5 EN 6 DEC • 14.00

De keuze van de Sint

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI • 8 JAN • 14.30

Sinatra meets Sinatra

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI • 22 JAN • 14.00

Compagnons de la Chanson

Marijn De Valck & Liliane Saint-Pierre
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

ZA • 1 DEC • 20.00

Imagine No Lennon

Ben Crabbé, Jean Bosco Safari e.a.
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO • 2 DEC • 11.00

Trio di Fado

aperitiefconcert
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

WO • 5 DEC • 20.30

Corou de Berra

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 5 DEC • 20.00

Love=Music

K's Choice
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

WO • 5 DEC • 20.30

50j Neil Young

Bjorn Eriksson, Guy Swinnen,
Axl Peleman e.a.
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

Spirit Control

Jef Neve
ZA • 8 DEC • 20.30

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

DO • 20 DEC • 20.30

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

ZA • 8 DEC • 20.30

Tijd is alles

Yevgueni
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Illuminine meets Bruno Vanden Broecke

ZA • 8 DEC • 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
VR • 14 DEC • 20.00
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZO • 9 DEC • 11.00

Momentum

Trio Dhoore
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

DI • 11 DEC • 14.30

Voice Male viert Kerstmis

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 12 DEC • 20.30

De zoete smaak der zonde

Guido Belcanto musical
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Belpop Bonanza Quattro

Jan Delvaux & dj Bobby Ewing
DO • 13 DEC • 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
DO • 10 JAN • 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 13 DEC • 14.00

Eindejaarsconcert Hot Air

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

VR • 14 DEC • 20.15

Hommage à Brel

Filip Jordens
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 14 DEC • 20.30

Leyers 60

Jan Leyers
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

14 EN 15 DEC • 20.30

Brood voor Morgenvroeg

Bart Peeters
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR • 14 DEC • 20.30

Flying Horseman

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 15 DEC • 20.30

Hehe, wat een Jan

Jan De Wilde
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Goud, Wierook & Mirre

Free Souffriau & Miguel Wiels
ZA • 15 DEC • 20.00
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40
ZA • 22 DEC • 20.15
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 15 DEC • 20.30

Iberic Choir

Sint-Katharina-Lombeek, Sint-Jozef-
kerk, 02 466 20 30

DO • 20 DEC • 20.00

Ageless

Paul Michiels
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Onder de vleugel

Els Dottermans, Bruno Deneckere e.a.
VR • 21 DEC • 20.00
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31
ZO • 6 JAN • 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 22 DEC • 20.30

***** Concert

Overijse Concert Band
Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79
CC de Meent,
02 359 16 00

DO • 10 JAN • 20.30

Night Prayer Tour

Jasper Steverlinck
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR • 11 JAN • 20.30

TV tunes – KNT revisited

Wim Opbrouck
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR • 11 JAN • 20.15

In werkelijkheid

Spinvis solo
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Mich Walschaerts zingt

VR • 11 JAN • 20.30
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60
DO • 31 JAN • 20.00
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZA • 12 JAN • 20.30

Lady Linn & Her Magnificent Bigband

albumvoorstelling
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 15 JAN • 20.00

Duo Nicolas Hauzeur & Benjamin Clement

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

Brishen ft. Gwen Cresens & Ben Faes

DO • 17 JAN • 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
WO • 23 JAN • 20.00
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 18 JAN • 20.15

Summer of Red Roses

Biezen
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 19 JAN • 20.00

Woman

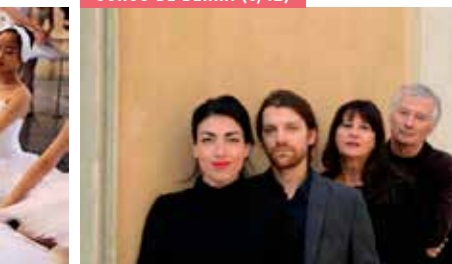
Viktor Lazlo
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 25 JAN • 20.30

Getikt!

Percussive
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

COROU DE BERRA (5/12)

HOMMAGE À BREL (14/12)

WOMAN (19/1)

ZA • 26 JAN • 20.30

Nightwatch

Dimitri Verhulst & Too Noisy Fish
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA • 26 JAN • 20.00

Minor Swing

Djangofollies
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA • 26 JAN • 20.30

The Scabs Forty Years

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 30 JAN • 20.30

Old Friends, Old Songs

Lafertin, De Cauter & Verbiest
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46
90

WO • 30 JAN • 20.30

**Wannes Cappelle,
Broeder Dieleman & Frans
Grapperhaus**

albumvoorstelling
Humbeek, El Dorado, 02 263 03 43

KLASSIEK

VR • 14 DEC • 20.00

Kerstconcert

Strijkkwartet Boho4
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR • 14 DEC • 20.30

Balsem

Zefiro Torna
Dilbeek, kerk Beigem,
02 466 20 30

ZA • 15 DEC • 20.15

I Virtuosi di Waterloo

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

VR • 21 DEC • 20.30

Tsjechische kerstnacht mis

Chapelle de Lorraine & Cantuva
Dilbeek, Sint-Therisiakerk,
02 466 20 30

ZA • 5 JAN • 20.30

Wenen (on)bekend

Boho Strings
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 5 JAN • 20.15

Nieuwjaarsconcert

Vlaams Muziektheater
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO • 13 JAN • 11.00

Tmesis

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO • 13 JAN • 11.00

Supernova

Scarbo
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 17 JAN • 20.15

Don Juan

Deschonecompagnie
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 25 JAN • 20.30

In vuur en vlam

Taurus Strijkkwartet
Grimbergen, sacristie abdijkerk, 02
263 03 43

ZA • 26 JAN • 20.30

Ode aan Tool

Arcora
Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

JAZZ

DO • 6 DEC • 20.30

Dancing Beauty

Jens DÛppe Quartet
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263
03 43

7 EN 8 DEC • 20.30

A tribute to Frank Sinatra

Philip Catherine
Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

DO • 13 DEC • 20.15

Grand Concert

Bram De Looze
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO • 9 JAN • 20.15

Lynn Cassiers

Jazzlab 2.5
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO • 30 JAN • 20.15

**Donder & Igor Gehenot
Organ Trio**

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO • 31 JAN • 20.30

Nostalgia

Trio In Bocca Al Lupo
Humbeek, El Dorado, 02 263 03 43

MA • 3 DEC • 20.30

Niet schieten

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI • 4 DEC • 20.00

3 faces

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI • 4 DEC • 20.30

Transit

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO • 5 DEC • 20.30

Wij

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR • 7 DEC • 14.00 EN 20.00

FC De kampioenen 3

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

MA • 10 DEC • 20.30

Blackkklansman

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI • 11 DEC • 20.30

Nos Batailles

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI • 11 DEC • 20.00

The Happy Prince (+12j)

Viktor Lazlo
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO • 12 DEC • 20.00

Sprakeloos

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

WO • 12 DEC • 20.30

Stalker

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA • 17 DEC • 20.30

Frères ennemis

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA • 17 DEC • 20.30

Film Fest Gent on tour

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 18 DEC • 20.00

White Christmas

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

Girl

DI • 18 DEC • 18.30 EN 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO • 9 JAN • 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO • 19 DEC • 20.30

DO • 20 DEC • 14.00

Hoop doet leven – Will Tura

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 20 DEC • 15.00 EN 20.00

The Death of Stalin

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02
731 43 31

DI • 8 JAN • 20.30

Cold War

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 15 JAN • 20.30

The Sisters Brothers

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO • 17 JAN • 14.30

Het tweede gelaat

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

MA • 21 JAN • 20.30

If Beale Street could talk

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WIJ (5/12)

BLACKKKLANSMAN (10/12)

GIRL (18/12 EN 9/1)

DI • 22 JAN • 20.30

Capharnaüm

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 25 JAN • 14.00 EN 20.00

Vele hemels boven de zevende

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

MA • 28 JAN • 20.30

Northwest Passage

documentaire
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI • 29 JAN • 20.30

Liebe in den Gängen

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 31 JAN • 14.00

La passion Van Gogh

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

TOT 13 DEC

Sven Augustijnen & Sammy Baloji

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

13 DEC TOT 20 JAN

Leegte

Bob Roes
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 22 DEC

My home is where my heart is

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

TOT 6 JAN

Chris Marker

Memories of the Future
Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 13 JAN

Theodoor van Loon

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 20 JAN

Beyond Klimt

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 27 JAN

Raoul De Keyser & grafisch drukwerk

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

23 TOT 27 JAN

N9

Charlotte Peys (curator)
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

30 JAN TOT 24 FEB

Outsider & insider

Guido Van Elsen
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

MA • 3 DEC • 15.00

Van de slums in Mumbai naar de ghats in Varanasi

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

MA • 10 DEC • 19.00

Boekbinden

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI • 11 DEC • 14.00

Knud Rasmussen, poolvolkeren & de wereld vandaag

Joris Capenberghs
Dilbeek, kasteel La Motte,
02 466 20 30

DI • 8 JAN • 20.15

Jazzstandards

Peter Hertmans
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

MA • 14 JAN • 20.00

Motivatie hoe werkt het?

Dr. Elien Mabbe
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 15 JAN • 14.00

Eerlijk eten

Christiaan Thoen
Dilbeek, kasteel La Motte,
02 466 20 30

ZA • 26 JAN • 20.30

Last Days

Lieve Blancquaert
Hoeilaart, GC Felix Sohie,
02 657 05 04

DI • 29 JAN • 14.00

Lights! Camera! Action!

Jan Verheyen
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DI • 29 JAN • 14.00

Waarom kritisch denken?

Stefaan Blancke
Dilbeek, kasteel La Motte,
02 466 20 30

ZO • 9 DEC • 14.00

Langs monumentale bomen

Hoeilaart, Bosmuseum, www.ngz.be

DO • 13 DEC • 14.00

Varrendelwandeling

Huldenberg, parking De Kronkel,
www.ngz.be

VR • 21 DEC • 20.15

Midwinterfolkbal

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

17 TOT 20 JAN

Publik Festival

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DO • 17 JAN • 20.30

Zing mee met de Bonski's

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

ZA • 19 JAN • 19.30

Illusoïre

Steven Delaere
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

Volg ons ook op
www.facebook.com/RandKrant
 en www.randkrant.be

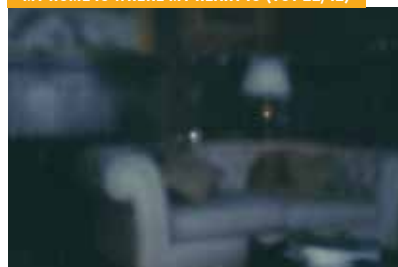
COLD WAR (8/1)

LA PASSION VAN GOGH (31/1)

MY HOME IS WHERE MY HEART IS (TOT 22/12)

VAN DE SLUMS(3/12)

MOOISTE PLEK IN KAAPVERDIE

Alle stranden van de Kaapverdise eilanden.

LEKKERNIJ UIT KAAPVERDIE

Cachupa, een stoofpotje op basis van maïs.

MOOISTE HERINNERING

Samen met mijn familie aan tafel.

Doen, wachten en laten komen

Saudade. Dat woord dat Cesaria Evora, de bekende zangeres uit de Kaapverdise eilanden, in een van haar liedjes steeds blijft herhalen. In de Puttestraat in Tervuren zijn we bij Maria Teresa Ferreira Moreno aan het juiste adres om de inhoud van dat woord te vatten.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

In 2001 verliet Ferreira Moreno Kaapverdië en kwam ze naar Brussel. Reden? Een baan bij de Kaapverdise ambassade in Brussel. 'Het verlangen om mijn vleugels uit te slaan, was groot. Hoe mooi mijn eiland ook is, ik wilde de wereld zien.'

DE VERBINDENDE KRACHT VAN TAAL

Toen Ferreira Moreno in België aankwam, zette ze vrij snel de stap om de Nederlandse en Franse taal te leren. 'Het is pas vanaf ik

die talen een beetje onder de knie heb, dat ik ben open gebloeid en me hier thuis ben gaan voelen. Doordat ik mensen in hun taal kan aanspreken, verlopen de contacten heel wat spontaner en kunnen er vriendschappen ontstaan.' Vandaag maakt ze deel uit van Ubuntu, een groep mensen uit de hele wereld die in Tervuren wonen en met elkaar in contact willen komen. 'Het is mooi om te zien hoe we met Ubuntu erin slagen om onze verschillende achtergronden als een verrijking te zien. We komen allemaal uit andere hoeken van de wereld en toch voelen we ons verbonden. Onlangs was er een poëzieavond van Ubuntu waaraan ik heb deelgenomen. Al die warme reacties op mijn gedichten, dat had ik niet verwacht.' Ze haalt er enkele vellen papier bij waarop handgeschreven Portugese gedichten staan.

ODE AAN DE VROUW

Mulher, mulher is een gedicht over de vrouw. 'Het is een tekst waarin ik de vele rollen van de vrouw beschrijf. Ze is moeder, echtgenote, vriendin, dochter en vooral een kracht die de wereld draaiende houdt.' Ferreira Moreno is

DE

TUN, WARTEN UND KOMMEN LASSEN

Im Jahre 2001 hat Maria Teresa Ferreira Moreno die Kapverden gegen Brüssel eingetauscht. Der Grund dafür? Ein Job bei der kapverdischen Botschaft in Brüssel. 'Der Wunsch, meine Flügel auszubreiten, war groß. Wie schön meine Insel auch ist, ich wollte die Welt sehen.' Ihre Mutter ist ihr großes Vorbild. 'Sie hat uns beigebracht, dass auf einen schwierigen Tag immer ein neuer Tag folgt. Man darf nicht verzweifeln. Auch wenn man einen Tiefpunkt erreicht, auch wenn man strauchelt und fällt, dann muss dafür sorgen, dass man sich wieder aufrappelt und weiter die neuen Chancen anstrebt, die ein neuer Tag zu bieten hat.' Heute ist sie Mitglied bei Ubuntu, einer Gruppe von Menschen aus der ganzen Welt, die in Tervuren wohnen und miteinander in Kontakt treten wollen. 'Es ist schön zu sehen, wie es uns gelingt, unsere verschiedenen Hintergründe als eine Bereicherung zu sehen. Wir kommen zusammen aus verschiedenen Winkeln der Erde und fühlen uns dennoch verbunden.'

zelf moeder van een zoon van vijftien die bij haar woont. Haar moeder is haar grote voorbeeld. 'Mijn moeder is enkele jaren geleden overleden. Ze heeft me veel bijgebracht. Er was haar onvoorwaardelijke liefde voor haar zeven kinderen en voor de vier kinderen uit het eerste huwelijk van mijn vader. Ze leerde ons met een positieve blik naar het leven kijken. Ze leerde ons dat er na een moeilijke dag altijd een nieuwe dag komt. Dat je altijd moet blijven hopen en vooral nooit mag wanhopen. Ook al ga je door een dieptepunt, ook al struikel je en val je, dan nog moet je ervoor zorgen dat je opnieuw overeind raakt en blijft gaan voor de nieuwe kansen die een nieuwe dag je aanreikt.'

MELANCHOLIE

Een ander gedicht gaat over *saudade*. Het Portugese woord voor verlangen. Alhoewel, het woord betekent meer dan verlangen. 'Het is het verlangen naar iets of iemand die er niet meer is. In mijn gedicht gaat het over het verlangen om de stem van mijn moeder nog eens te horen. Door over haar te schrijven breng ik haar een beetje dichterbij mij.' Ze vertelt dat haar ouders een sterk koppel vormden. Ze deelden een gemeenschappelijke levensvisie. 'Een waarde die ze ons mee-gaven, was geduld. Ze vonden het belangrijk dat we leerden wachten. Vandaag willen we alles en wel nu meteen. Mijn ouders leerden me dat die onmiddellijke bevrediging geen geluk brengt. Hun devies was: doen, wachten en laten komen. Anders gezegd: als je elke dag je best doet, en dat blijft doen, dan zal je op een bepaald moment de vruchten van je inzet plukken.'